

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

นางสาวกนกกาญจน์ สว่างเมฆ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

**Extension Needs for Vegetables Safety Production in the Large Agricultural Land
Plot of Farmers in Bang Rakam District of Phitsanulok Province**

Miss Kanokkan Sawangmek

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperative
Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ชื่อและนามสกุล นางสาวกนกกาญจน์ สว่างเมฆ

แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

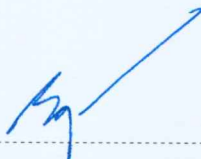
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วัณชัย)

.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา เสนอแนะ แนวคิดในการเรียบเรียง รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มกฐร ประธานกรรมการสอบ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะนำให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนข้อมูล ขอบคุนเกษตรกรทุกท่าน เจ้าหน้าที่และนักวิชาการเกษตร เทศบาลตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่ให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ที่ให้การสนับสนุน และกำลังใจ และเพื่อนนักศึกษาแขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา และมารดา ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจเสมอ ทำให้ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีมาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นกำลังใจที่มีคุณค่า เป็นอย่างยิ่งต่อการนำไปสู่ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

กนกกาญจน์ สว่างเมฆ

กรกฎาคม 2561

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรอำเภอบางระกำ
จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย นางสาวกนกกาญจน์ สว่างเมฆ **รหัสนักศึกษา** 2599000318

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร (4) ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 120 ราย ใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamame ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 ราย โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับ

ผลการศึกษาพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 68.5 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.73 ปี ร้อยละ 42.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.03 คน ร้อยละ 60.9 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การปลูกผักปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.49 ปี เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.47 ครั้ง/ปี (2) การผลิตผักปลอดภัย เกษตรกรร้อยละ 23.9 มีการตรวจวิเคราะห์ดิน พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ เกษตรกรร้อยละ 66.3 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ร้อยละ 33.7 มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนจำหน่าย ร้อยละ 72.8 มีการจำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 84.8 ได้รับการอบรมจากทางเทศบาลตำบลพันเสา เกษตรกรร้อยละ 38.9 ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรบางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติตามเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ เนื่องจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติภายในแปลงยังไม่ครบถ้วน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาหระดับมากที่สุดคือ การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง เกษตรกรเสนอแนะเรื่องการผลิตต้นทุนการผลิตโดยต้องการความรู้ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และการป้องกันกำจัด และปุ๋ยสังเคราะห์ (4) เกษตรกรต้องการความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการป้องกันและกำจัดโรคพืช การจัดการปุ๋ยและการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ การจัดการปุ๋ยและการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ มีความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตร ในระดับมากจากราชการ ผ่านทางแผ่นพับและคู่มือต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากในรูปแบบการสาธิตและการบรรยายเกษตรกรมีความต้องการการให้บริการและการสนับสนุน ในระดับมากที่สุดในเรื่องการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก และการประกันราคาผลผลิต

คำสำคัญ ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร การผลิตผักปลอดภัย ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
จังหวัดพิษณุโลก

Thesis title: Extension Needs for Vegetables Safety Production in the Large Agricultural Land Plot of Farmers in Bang Rakam District of Phitsanulok Province

Researcher: Miss Kanokkan Sawangmek; **ID:** 2599000318;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Jinda Khlitong; Associate Professor;

(2) Dr. Chalerm Sak Toomhirun, Assistant Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic socio-economic conditions of farmers, (2) conditions of safety vegetable production as the large agricultural land plot by farmers, (3) problems and suggestions of farmers on safety vegetable production as large agricultural land, and (4) extension needs of farmers for safety vegetable production as the large agricultural land plot.

The population of this study were 120 farmers who participated in safety vegetable production in the large agricultural land plot extension project in Phan Sao Sub-District, Bang Rakam District, Phitsanulok Province. The sample size was comprised 92 farmers and selected by using simple sampling method. Data were collected by interviewed questionnaire and analyzed to have frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The findings of the study were showed that (1) 68.5 % of farmers was female with the average of 52.73 years old; 42.4% of them completed grade 4 of primary education. The average household member was 3.03 persons and 60.9% was a member of agricultural cooperatives and received information and knowledge about safety vegetable production from agricultural extension officers. They had an average experience in growing safety vegetable of 6.49 years. Farmers received the average of 6.47 time/year of training about safety vegetable production. (2) For safety vegetable production, farmers who analyzed the soil were constituted to 23.9%. The cropping area was a flatland and 66.3% of farmers used organic fertilizer. Farmers utilized mixed method in dealing with pest and disease controls; 33.7% selected and decorated vegetable before selling the products; 72.8% had sold their products through agricultural cooperatives; 84.8% had attended the training from Phan Sao local authority; and 46.8% had followed the GAP. Some of the farmers had not recorded and followed-up the information records of the crop producing operations. (3) Problems and recommendations, it was revealed that the highest level of problems that the farmers encountered were the pest control and a high fertilizer/chemical costs. Farmers suggested about the reduction of production cost, they would like to receive more knowledge about pest controls and tailor-made fertilizer. Furthermore (4) farmers would like to receive additional knowledge in protecting and getting rid of diseases, pest control, and fertilizer management and the usage of tailor-made fertilizer. For the agricultural extension channel, farmers' needs were on the highest level to receive the help from the government sector through pamphlets and guidelines. The extension methods were rated at a high level, these were demonstration and lecture. In regards to service and support, farmers needed good seedlings, the help in finding good quality and cheap production supplies, and the production price protection, these needs were indicated at the highest level.

Keywords: Agricultural extension needs, Safety vegetable production, Large Agricultural Land Plot Extension System, Phitsanulok Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ข้อมูลทั่วไป ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก	8
แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย	10
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร หรือ GAP พืชอาหาร	12
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องการส่งเสริมการเกษตร	17
แนวคิดเกษตรแบบแปลงใหญ่	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	45
ตอนที่ 2 สภาพการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร	54
ตอนที่ 2.1 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดี GAP ผัก	62
ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย	67
ตอนที่ 4 การได้รับความรู้และความต้องการได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตร ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่	72
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปการวิจัย	83
อภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	99
แบบสัมภาษณ์	100
ประวัติผู้วิจัย	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามหมู่ในตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก.....	39
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร	46
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรของเกษตรกร	47
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การผลิตผักปลอดภัย	48
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านประสิทธิภาพในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร	49
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร	50
ตารางที่ 4.6 ข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร	51
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร	52
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลด้านรายได้รวมต่อปีของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย.....	53
ตารางที่ 4.9 ข้อมูลการวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูกของเกษตรกร.....	54
ตารางที่ 4.10 ข้อมูลแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักและวิธีการให้น้ำของเกษตรกร.....	55
ตารางที่ 4.11 ข้อมูลการใส่ปุ๋ย ของเกษตรกร.....	56
ตารางที่ 4.12 ข้อมูล การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรูพืชและการปรับปรุงคุณภาพการผลิตของเกษตรกร.....	56
ตารางที่ 4.13 ข้อมูลการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวของเกษตรกร.....	57
ตารางที่ 4.14 ข้อมูลด้านต้นทุน ผลผลิต และรายได้จากการผลิตของเกษตรกร.....	58
ตารางที่ 4.15 ข้อมูลแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก วิธีการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร.....	60
ตารางที่ 4.16 หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยและเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร.....	61
ตารางที่ 4.17 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 1 น้ำ	62
ตารางที่ 4.18 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก.....	62
ตารางที่ 4.19 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	64
ตารางที่ 4.21 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว	64
ตารางที่ 4.22 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 6 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา	65
ตารางที่ 4.23 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 7 สุขลักษณะส่วนบุคคล	65
ตารางที่ 4.24 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผักข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	66
ตารางที่ 4.25 ระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย	67
ตารางที่ 4.26 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร	68
ตารางที่ 4.27 ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร	69
ตารางที่ 4.28 ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต	70
ตารางที่ 4.29 ปัญหาด้านการตลาด	71
ตารางที่ 4.30 การได้รับความรู้ของเกษตรกร	72
ตารางที่ 4.31 ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร	73
ตารางที่ 4.32 ความต้องการการส่งเสริมด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร	75
ตารางที่ 4.33 ความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร	78
ตารางที่ 4.34 ความต้องการการส่งเสริมด้านการให้บริการและการสนับสนุนของเกษตรกร	81

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ชั้นแห่งความต้องการของมนุษย์	16

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการเกษตร เสริมสร้างฐานรากของครัวเรือนเกษตรกรให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก ลดต้นทุนการผลิต พัฒนาระบบการผลิตที่เป็นขั้นตอน โดยมีการวางแผนการผลิตและการจำหน่ายล่วงหน้าที่เหมาะสม และประสานโครงสร้างพื้นฐานของทางราชการและเอกชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างกระบวนการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีและภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ โดยใช้กระบวนการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ผัก ในการปรับโครงสร้างการผลิตและการตลาดอาหารปลอดภัยของจังหวัด ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด ซึ่งจะต้องพัฒนาการผลิตพืชผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ให้สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างมั่นคง

กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยของ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันการปลูกผักในตำบลพันเสา และได้รวมตัวก่อตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักปลอดภัย ตำบลพันเสา และต่อมาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกผักปลอดภัย ในตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นกลุ่มเข้มแข็งและมีศักยภาพในการรวมกลุ่มของชุมชนในพื้นที่ จึงเข้าร่วม โครงการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ ในปี 2559 ตั้งชื่อกลุ่มว่า ผักแปลงใหญ่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จากปัญหาการปลูกผักแต่ก่อนเป็นการปลูกผักโดยมีการใช้สารเคมีเป็นหลัก ทำให้เกษตรกรไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากการใช้สารเคมีทั้งต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทางกลุ่มมีเป้าหมายเพื่อผลิตผักปลอดภัยสำหรับบริโภคและส่งขายไปยังตลาด และส่งขายให้กับห้างเซ็นทรัล ขายใน top supermarket จึงทำให้กลุ่มได้หันมาทำการเกษตร โดยทำการเกษตรแบบปลอดภัย และเข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตร GAP พืชอาหาร

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนยังไม่มีแนวทางในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัยที่ชัดเจนและขาดองค์ความรู้ในการผลิต เช่น การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคแมลงในผัก การผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การกระจายสินค้าและการตลาด จึงมีแนวความคิดที่จะพัฒนาเกษตรกรกลุ่มผักแปลงใหญ่ให้มีความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาผลผลิต สามารถผลิตผักปลอดภัยที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ในการดำเนินการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ยังมีปัญหาในประเด็นการส่งเสริมที่อาจไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร การศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัย ในรูปแบบแปลงใหญ่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก มีการกำหนดประเด็นในการศึกษาดังนี้

3.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ สถาบันเกษตรกร การได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การผลิตผักปลอดภัย ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตร รายได้รวมทั้งหมดในครัวเรือน

3.2 สภาพการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ประกอบด้วย การวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก การให้น้ำ ไล่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดแมลง การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ต้นทุนการผลิต แหล่งเงินทุน การจำหน่ายผลผลิต หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้ และเหตุผลในการตัดสินใจทำการเกษตรปลูกพืชปลอดภัย และการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP พืชอาหาร

3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในประเด็นด้านความรู้ในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร และด้านปัจจัยการผลิต

3.4 การได้รับความรู้และความต้องการได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ระดับความรู้ที่เคยได้รับ ระดับความรู้ที่ต้องการเพิ่มความ ต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ และความ ต้องการการส่งเสริมด้านการให้บริการและการสนับสนุน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ของเกษตรกร

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 120 คน

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ในพื้นที่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ได้การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนเมษายน 2561 ถึงเดือน มิถุนายน 2561

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัย เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ในปี 2560-2561

5.2 ผักปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง ผลผลิตพืชผักที่ไม่มีสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่ หรือมีตกค้างอยู่ไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขและมาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติ (มกอช.9002-2551) กำหนดไว้

5.3 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด เกษตรอำเภอ และนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

5.4 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ

5.5 การผลิตผักปลอดภัย หมายถึง การผลิตผักโดยมีการควบคุมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเท่าที่จำเป็นและเก็บผักโดยเว้นระยะที่ปลอดภัย ทำให้ไม่มีสารเคมีตกค้างหรือสารพิษตกค้าง ในระดับที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

5.6 เกษตรแปลงใหญ่ (Large Agricultural Land Plot) หมายถึง การจัดทำแปลงเกษตรโดยเกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่ หลักการในการกำหนดพื้นที่แปลงใหญ่ คือพื้นที่ที่อยู่ชุมชนที่ใกล้เคียงกัน พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือเกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) กำหนดไว้

5.7 การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ (Agricultural Extension in Large Agricultural Land Plot) หมายถึง การส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ (Area base) เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหาร จัดการทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

5.8 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ หมายถึง ความต้องการส่งเสริมการเกษตรในประเด็น วิธีการส่งเสริม ความรู้ในการแนะนำส่งเสริม และการสนับสนุน

5.9 ประสิทธิภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพของเกษตรกรที่ได้ดำเนินการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ

5.10 แรงงาน หมายถึง สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการปลูกผักปลอดจากสารพิษในรอบปี

5.11 พื้นที่ถือครองทางการเกษตร หมายถึงจำนวนพื้นที่ของเกษตรกรที่ใช้ในการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งที่เป็นของตนเอง และเช่าผู้อื่นในรอบปี โดยมีหน่วยเป็นไร่

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

6.1 จากการวิจัยทำให้ผู้วิจัยสามารถนำผลวิจัยไปใช้กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร การปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

6.2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการผลิตฝึก
ปลดคักในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

6.3 ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผล
วิจัยที่ได้ไปใช้ได้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของเกษตรกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอใกล้เคียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งขอเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
2. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย
3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับผัก
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องการส่งเสริมการเกษตร
6. แนวคิดเกษตรแบบแปลงใหญ่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลทั่วไป ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

1.1 ข้อมูลด้านสังคม

1.1.1 **ที่ตั้งและอาณาเขต** ตำบลพันเสา ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบางระกำ ตามทางหลวงจังหวัด สายปลักแรด-หนองประจักษ์ ห่างจากอำเภอบางระกำประมาณ 12 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 46,075 ไร่ หรือ 73.72 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปลักแรด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลวังโมกข์ อำเภอวชิรบารมี จังหวัดพิจิตร

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ่อทอง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลปลักแรดและตำบลหนองกุลา อำเภอบางระกำ

1.1.2 ข้อมูลสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบมีน้ำท่วมขัง ลาดเอียงไปทางทิศใต้ มีที่ลาดชันประมาณร้อยละ 7 ของพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่เพาะปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ ดินค่อนข้างสมบูรณ์เมื่อถึงฤดูฝนน้ำจะไหลบ่าท่วมไร่นาในเขตพื้นที่ลุ่ม แต่เมื่อถึงฤดูแล้งพื้นที่ทำการเกษตรประมาณร้อยละ 14 จะขาดแคลนน้ำ แหล่งน้ำทางการเกษตรมาจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และคลองชลประทาน อุณหภูมิเฉลี่ย 30.5 C (86.9F) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 198.5 มิลลิเมตร

1.1.3 แหล่งน้ำและปริมาณในรอบปี ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม เฉลี่ยประมาณ 198.5 มิลลิเมตร ตำบลพันเสามีแหล่งน้ำธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ แต่การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตรในฤดูฝน ในช่วงฤดูแล้งจะแห้งแล้งเนื่องจากแหล่งน้ำส่วนใหญ่มีสภาพตื้นเขินในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลพันเสา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามดำเนินการขุดลอกคลองเพื่อปรับปรุงให้เป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

1.1.4 การใช้ที่ดิน ตำบลพันเสามีพื้นที่ 46,530 ไร่ มีการใช้พื้นที่ ดังนี้ พื้นที่ทางการเกษตร 38,272 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 82.25 พื้นที่อาศัย 3,527 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.58

1.1.5 จำนวนประชากรและครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,101 คน ชาย 3,036 คน หญิง 3,045 คน จำนวนครัวเรือน 1,880 ครัวเรือน ขึ้นทะเบียนครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 855 ครัวเรือน

1.1.6 การศึกษา/ศาสนา ด้านการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และแนวโน้มของการศึกษาในอนาคตจะดีขึ้น เนื่องจากภาครัฐได้ขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1.2.1 ขนาดการถือครองที่ดิน เกษตรกรถือครองที่ดินมีโฉนดคิดเป็นร้อยละ 80 ถือครองที่ดินเฉลี่ย 16 ไร่ต่อครัวเรือน และเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20 ไร่ต่อครัวเรือน

1.2.2 สิทธิในที่ดินทำกิน ที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 16 ไร่/ครัวเรือนและเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20 ไร่/ครัวเรือน

1.2.3 จำนวนแรงงาน แรงงานด้านการเกษตรประมาณ 3-4 ราย/ ครัวเรือน

1.2.4 รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีรายได้ 30,000 บาท/คน

1.2.5 แหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็น

ร้อยละ 69.26 กลุ่มกองทุน/องค์กร คิดเป็นร้อยละ 12.25 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 8.41 ธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 6.21 หนี้นอกระบบ/นายทุน/ร้านค้า คิดเป็นร้อยละ 2.48

1.2.6 ข้อมูลการตลาด ข้าว เกษตรกรนำข้าวไปขายให้กับพ่อค้าตามท่าข้าวอำเภอ บางระกำ 4 แห่ง หรือตามโรงสีท้องถิ่นในราคาประกันตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกพืชไร่ เกษตรกรนำผลผลิตพืชไร่ขายให้กับพ่อค้า โดยมีพ่อค้ามารับซื้อในแปลง และเกษตรกรนำไปขายให้กับพ่อค้าท้องถิ่นในตัวตำบล พืชสวน เกษตรกรนำผลผลิตจำหน่ายที่ตลาดอำเภอบางระกำ และมีพ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้าน พืชผัก เกษตรกรนำผลผลิตจำหน่ายที่ตลาดอำเภอบางระกำ และมีพ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้าน โรงพยาบาลและสหกรณ์ กรีนมาร์เก็ต ปศุสัตว์/ประมง เกษตรกรจะนำผลผลิตจำหน่ายที่ตัวอำเภอ และมีพ่อค้ารับซื้อในหมู่บ้าน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย

2.1 ความหมายของผักปลอดภัยจากสารพิษ

นายประดับ กลัดเข็มเพชร (2552,น.1) กล่าวว่า ผักปลอดภัยจากสารพิษ คือ พืชผักหรือผลผลิตที่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้จะต้องมีสารพิษตกค้างไม่เกิน ปริมาณที่กำหนดไว้ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538

2.2 วิธีการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ

2.2.1 การเลือกพื้นที่ปลูก สภาพพื้นที่ปลูกผักควรเป็นที่ราบมีความสม่ำเสมอ ระบายน้ำดีอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ไม่เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม หรือมีความเสี่ยงต่อสารพิษตกค้างจากสารเคมี

2.2.2 ลักษณะดินที่เหมาะสม ลักษณะดินที่เหมาะสมต่อการปลูกผักต้องเป็นดินร่วนซุย มีการระบายน้ำและถ่ายเทอากาศได้ดี มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยธาตุอาหาร 5 ส่วนใหญ่ คือ อินทรีย์วัตถุ 45%, อินทรีย์วัตถุ 5%, น้ำ 25%, อากาศ 25% และสิ่งมีชีวิตในดิน เช่น ไส้เดือนดิน, จุลินทรีย์ ที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยทำให้ผักมีการเจริญเติบโตได้ดี สมบูรณ์แข็งแรง มีความต้านทานต่อโรคและช่วยเพิ่มประชากรแมลงศัตรูที่เป็นประโยชน์ ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ค่า pH ของดินอยู่ระหว่าง 6.0 – 6.5

2.2.3 แหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ต้องเป็นน้ำสะอาดปราศจากสารพิษปนเปื้อน และเพียงพอต่อการปลูกพืชตลอดทั้งปี

2.2.4 การเลือกชนิดพันธุ์ผักที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึง มีความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่และเจริญเติบโตดี การใช้พันธุ์ต้านทานต่อโรคแมลง และปลอดโรค มีผลดีคือ ช่วยลดต้นทุนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ประหยัดแรงงาน ให้ผลผลิตสูง การเลือกพันธุ์ที่ตรงต่อความต้องการของตลาด ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพ มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน เมล็ดพันธุ์ผักที่มีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง ตรงตามพันธุ์ทำให้ง่ายต่อการเพาะปลูก ประหยัดค่าใช้จ่ายและแรงงาน เมล็ดพันธุ์ที่ดี ต้องไม่มีโรคหรือสิ่งเจือปน ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง เช่น วัชพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์

2.2.5 การเตรียมพื้นที่ปลูก ควรไถพรวนดินและตากดินอย่างน้อย 1 – 2 อาทิตย์ เพื่อฆ่าเชื้อโรคที่อยู่ในดินและกำจัดวัชพืช หากเพาะปลูกในพื้นที่นาหลังการเก็บเกี่ยว ให้ไถกลบตอซังข้าวเพื่อเป็นปุ๋ยในดิน และช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ

2.2.6 การเตรียมแปลงปลูก ควรปรับพื้นที่ปลูกให้สม่ำเสมอ มีร่องระบายน้ำได้สะดวก ไม่ควรให้มีแอ่งน้ำท่วมขังในแปลงปลูก ซึ่งจะเป็นแหล่งสะสมของโรคการเตรียมแปลงปลูกขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่และขนาดแปลง โดยความกว้างของแปลงขนาดมาตรฐาน 1.20 , 1.50 เมตร ความกว้างของร่องแปลง 40 เซนติเมตร ส่วนความยาวของแปลงแล้วแต่พื้นที่

2.2.7 การปฏิบัติเพื่อลดความเสียหายของผักหลังเก็บเกี่ยว ควรตัดแต่งผักโดยใช้มีดตัด และวางใส่ในภาชนะที่มีรูโปร่งใส อากาศถ่ายเทได้ดี ขนย้ายสะดวก การตัดแต่งและทำความสะอาดควรทำในร่ม เพื่อป้องกันการระเหยของน้ำ ไม่ควรทำให้ผักมีรอยขีด อันเป็นสาเหตุทำให้เชื้อแบคทีเรีย เข้าทำลาย และควรเก็บไว้ในภาชนะที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี เพื่อป้องกันความร้อนสะสมอันทำให้ผักเหี่ยวแห้งได้

2.2.8 การปรับปรุงดิน การปรับปรุงดินให้เหมาะสมต่อการปลูกผัก ขึ้นอยู่คุณสมบัติของดิน ได้แก่ คุณสมบัติทางกายภาพ คุณสมบัติทางเคมี คุณสมบัติทางชีวภาพ ดังนี้

1) **การปรับปรุงคุณสมบัติของดินทางกายภาพ** คือ คุณสมบัติที่สังเกตได้จากภายนอก เช่น โครงสร้างของดิน สีของดิน การปรับปรุงดิน ใช้อินทรีย์วัตถุในการย่อยสลาย ช่วยเพิ่มปริมาณสิ่งมีชีวิตในดิน ทำให้ดินร่วนซุย มีการระบายน้ำและอากาศถ่ายเทดี

2) **การปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี** คือ ดินที่มีการใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้ดินเสื่อมสภาพลง ส่วนให้ดินมีความเป็นกรดสูง ค่า pH ต่ำกว่า 5.5 การปรับปรุงดินควรใช้ปูนขาวช่วยปรับสภาพ ลดความเป็นกรดของดินลง หลังจากนั้นจึงค่อยให้อินทรีย์วัตถุต่างๆ เข้ามาเสริม หรือ ปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน

3) การปรับปรุงคุณสมบัติทางชีวภาพ คือ ดินที่มีจุลินทรีย์เป็นส่วนประกอบหลัก นอกเหนือจากการปรับปรุงดินทางกายภาพและเคมี จุลินทรีย์มีบทบาททำให้เกิดกระบวนการหรือกิจกรรม มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของพืช แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ แบคทีเรีย เชื้อรา แอคติโนมัยซีต สาหร่าย และโพรโตซัว ที่เป็นประโยชน์ช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ

2.2.9 วิธีการเก็บเกี่ยว การปลูกผักให้ปลอดภัยจากสารพิษ นอกผ่านขั้นตอนกระบวนการดูแลรักษา โดยใช้สารอินทรีย์จากธรรมชาติ และวิธีกลแล้ว การเก็บเกี่ยวผลผลิตถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญเช่นกัน เพราะผักมีการบอบช้ำง่าย ในแง่ของการผลิตเพื่อจำหน่ายสู่ตลาดหรือส่งขายในชุมชน ต้องเก็บเกี่ยวให้ถูกวิธี เพื่อป้องกันผลผลิตเสียหาย

1) **ผักประเภทใบ** และ ดอก ควรทำการเก็บเกี่ยว โดยใช้มีดตัด ใบมีดต้องคม ห้ามมีรอยสนิม เพื่อป้องกันการบอบช้ำจากรอยตัด ผักที่นิยมเก็บเกี่ยว เช่น ผักคะน้า กวางตุ้ง ผักกาดต่างๆ สลัด ตระกูลกะหล่ำ ถั่วฝักยาว ฯลฯ

2) **ผักประเภทที่มีผล** ควรเก็บเกี่ยวช่วงที่ผลแก่หรือพร้อมที่จะออกจำหน่าย และตรงตามความต้องการของตลาด วิธีการเก็บเกี่ยวให้ปลอดภัยโดยให้มีชีวิตมาด้วย เพราะจะช่วยรักษาความสดของผลผลิตได้ ผักที่เก็บเกี่ยว เช่น มะเขือเทศ พริกหวาน พริกต่างๆ ตระกูลฟักทอง ฟักเขียว มะเขือต่างๆ ฯลฯ

3) **ผักประเภทหัว** การปลูกพืชผักประเภทหัวใต้ดิน นิยมปลูกกับดินร่วนปนทราย เพราะช่วยให้หัวเจริญเติบโตดีและขยายได้เต็มที่ การเก็บเกี่ยวให้ใช้มือรวบใบถอนหรือเสียบ รดชุดที่ใช้ทุนแรง ผักประเภทหัวใต้ดิน ได้แก่ มันแกว มันเทศ มันแดง หัวไชเท้า แครอท ผือก ฯลฯ

3. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร หรือ GAP พืชอาหาร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร หรือ GAP พืชอาหาร (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ 2556,น.1 - 12) ที่กำหนดโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นแนวทางให้เกษตรกรผู้ผลิตนำไปปฏิบัติโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุขภาพความปลอดภัยของเกษตรกร เพื่อให้ได้สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐานและปลอดภัย ไม่มีการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค พืชอาหารตามมาตรฐานนี้ หมายถึง ผัก ผลไม้ พืชไร่ พืชเครื่องเทศ พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นอาหาร โดยมีหลัก 8 ข้อ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2556 ,น.136-140) ได้แก่

3.1 น้ำ

3.1.1 น้ำที่ใช้ในแปลงปลูก

- 1) น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน วัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตภัณฑ์ กรณีที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนให้วิเคราะห์น้ำ
- 2) กรณีใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ได้พิสูจน์แล้วว่าน้ำที่ผ่านการบำบัดน้ำเสีย และนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้

3.1.2 น้ำที่ใช้ในแปลงปลูกระบบไฮโดรโปนิกส์

- 1) เปลี่ยนน้ำอย่างสม่ำเสมอสำหรับพืชในระบบไฮโดรโปนิกส์ หรือถ้ามีการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ให้มีระบบการลดปริมาณการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ และสารเคมี
- 2) มีการบำรุงรักษาระบบการให้น้ำให้สะอาดตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สำหรับพืชที่ปลูกในระบบไฮโดรโปนิกส์

3.1.3 น้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

- 1) น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่า โดยให้ความสำคัญกับน้ำที่สัมผัสผลผลิตส่วนที่บริโภคได้ หรือน้ำที่ตกค้างบนผลผลิตที่มีพื้นผิวไม่เรียบ

3.2 พื้นที่ปลูก

3.2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน วัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลิตภัณฑ์ หากมีความเสี่ยง ให้วิเคราะห์ดิน และเก็บผลวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

3.2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่ามีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้

3.2.3 หากใช้สารเคมีที่ไ้รมหรือราดดิน เพื่อฆ่าเชื้อในดินและวัสดุปลูก ให้บันทึกข้อมูล ชนิดสารเคมี วันที่ใช้ อัตราการใช้ วิธีใช้ และชื่อผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3.2.3 พื้นที่ในการผลิต ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร

3.3.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนไว้ หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำในฉลาก หรือคำแนะนำของราชการ กรณีสงสัยให้สุ่มผลผลิต ถ้าผลวิเคราะห์เกินค่ามาตรฐานให้ตรวจสอบหาสาเหตุและแก้ไขรวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน

3.3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

3.3.3 ผลิตเพื่อส่งออก ให้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรตามที่ประเทศคู่ค้า หรือข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า

3.3.4 ทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรและอุปกรณ์หลังการใช้ ทุกครั้ง และกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม

3.3.5 ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ควบคุมงานต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง รู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้ เครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร และ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

3.4.1 ไม่ใช่สิ่งขับถ่ายของคนมาทำปุ๋ย

3.4.2 ผลิตปุ๋ยในระบบไฮโดรโปนิกส์ ต้องเฝ้าระวังและบันทึกข้อมูลการใช้ สารละลายธาตุอาหาร

3.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

3.5.1 เก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตามความต้องการของ ตลาด หรือตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า

3.5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค

3.5.3 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน

3.6 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา

3.6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต และ เก็บรักษาผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัย ในการบริโภคและคุณภาพของผลิตผล

3.7 สุขลักษณะส่วนบุคคล

3.7.1 ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีความ เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแลสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการปนเปื้อนไม่ให้เกิดการ ปนเปื้อนสู่ผลิตผล

3.8 บันทึกรายชื่อข้อมูลและการตามสอบ

3.8.1 มีการบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีที่ใช้ฆ่าเชื้อในดิน

3.8.2 มีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่างน้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราการใช้ และวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน

3.8.3 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยต่อผลิตผล

4. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น.468) ให้ความหมาย ความต้องการ ว่า ความอยากได้ หรือประสงค์อยากจะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุลเนื่องจากมีสิ่งเร้ากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้นทำให้ร่างกายต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่งและก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)

Abraham H. Maslow (ลีโนนุช ครุฑเมือง แสนเสริม 2556, น.11-11) ได้ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับ ดังนี้

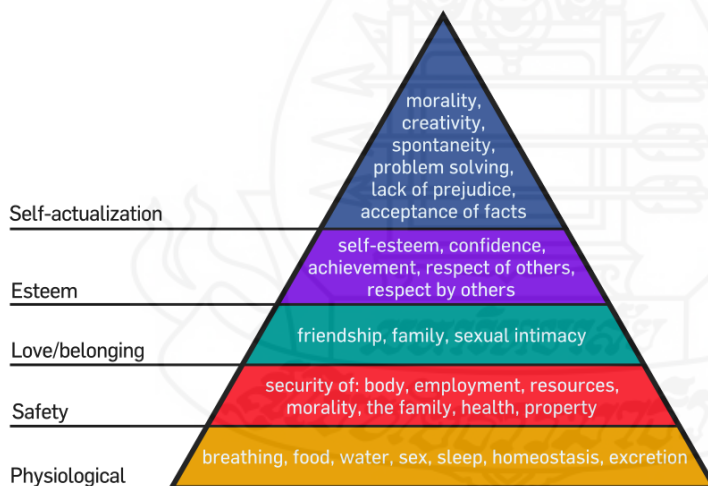
1.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่มีอำนาจมากที่สุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต คือ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย ความต้องการทางเพศ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ความพึงพอใจที่ได้รับในขั้นนี้ทำให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่า นั่นคือ มนุษย์มีความต้องการด้านร่างกายเหนือความต้องการด้านอื่นๆ

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

1.3 ความต้องการความรักและการเข้าพวกเข้าหมู่ (Love and Belongingness Need) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิด ผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่ม โดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม การได้รับความรักและการยอมรับจากคนอื่นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ถ้าขาดสิ่งนี้ไปอาจเป็นสาเหตุความคับข้องใจขึ้นได้

1.4 ความต้องการการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจ และสร้างความเชื่อมั่นตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ มีความเชี่ยวชาญความรู้สึกมั่นใจ ในตัวเองแลเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ

1.5 ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพ และการทำงาน

ภาพที่ 2.1 ชั้นแห่งความต้องการของมนุษย์(hierarchy of human needs)

สรุปได้ว่า จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ที่กล่าวมาข้างต้นคือ ความต้องการของมนุษย์ คือความอยากได้อะไรที่มีที่สิ้นสุด เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็เกิดแรงขับภายในร่างกาย จึงทำให้เกิดความอยากได้ ในสิ่งที่ได้รับการกระตุ้น และเมื่อได้รับการตอบสนอง

จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ และอยู่ในภาวะสมดุล ดังนั้น นักส่งเสริมการเกษตรจึงต้องตระหนัก และทำความเข้าใจความต้องการด้านต่างๆของเกษตรกร โดยถ่วงแท้ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาในงาน ของตนเองและของเกษตรกรได้

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องการส่งเสริมการเกษตร

5.1 ความหมายและหลักการของการส่งเสริมการเกษตร

5.2.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้ ดังนี้ พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.12) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็น กระบวนการใน การพัฒนาความรู้ของเกษตรกร จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนา รายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอมิ กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการ พัฒนาชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและความมั่งคั่งในที่สุด เป็นกระบวนการศึกษาของระบบที่ ต้องการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้ในการผลิตเพื่อให้ ผลผลิตสูงสุด

บุญธรรม จิตต่อนันต์ (2540 ,น.72) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริม การเกษตรว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ๆ หรือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำความรู้และวิทยาการที่ได้มาจากการค้นคิด และวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอด และแพร่กระจายความรู้ ทั้งทางด้านเทคนิคและวิธีการต่างๆ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาและ ช่วยเหลือเกษตรกรในการแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของ เกษตรกรให้ดีขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ โดย เท่าเทียมกัน

5.2.2 หลักการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร (2556,น.3-33) ได้กล่าวถึง หลักการของงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในงานส่งเสริมการเกษตรยึดถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมการเกษตรควรเน้นกระบวนการให้การศึกษา
2. ยึดหลักการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน
3. พื้นที่เป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรควรเน้นหนักพื้นที่ที่ด้อยพัฒนา
4. บุคคลเป้าหมายหลักของการส่งเสริมการเกษตร ควรเป็นเกษตรกรที่มีที่ทำ
กินขนาดเล็ก หรือเกษตรกรระดับรากหญ้า
5. สิ่งที่จะนำไปส่งเสริมควรเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่กลุ่ม
บุคคลเป้าหมาย
6. การส่งเสริมการเกษตรต้องเริ่มจากการแก้ปัญหาหรือความต้องการร่วม
7. การดำเนินการต่างๆ ในชุมชน ควรเน้นการมีส่วนร่วมกับองค์กรภาค
ประชาชน
8. การวางแผนงานในระดับท้องถิ่น ควรยึดหลักการให้เกษตรกรหรือบุคคล
เป้าหมายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนิน โครงการ
9. ควรชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ
10. โครงการหรือกิจกรรมของงานส่งเสริม ควรคำนึงถึงศรัทธา ความเชื่อ
และขนบธรรมเนียมประเพณีของบุคคลเป้าหมายและชุมชนให้มาก
11. เน้นการทำงานในรูปของกลุ่มหรือสถาบัน
12. การสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน
13. กระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายเกิดความรู้สึกริ่กอยากเปลี่ยนแปลงหรือเกิดภาวะ
ไม่สมดุลทางจิตใจ
14. ความสำเร็จของงานส่งเสริมการเกษตร ควรเน้นที่การทำให้บุคคล
เป้าหมายสามารถช่วยเหลือตนเองได้
15. ควรกระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายรักษาพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้ดีแล้วนั้นไว้ได้
ต่อเนื่องจนกว่าจะมีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาแทนที่
16. ยึดหลักการประสานและการมีส่วนร่วมพัฒนาพื้นที่ร่วมกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
17. หลักการที่สำคัญคือการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องมีการ
ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม เงื่อนไข สถานการณ์ และเวลาที่
เปลี่ยนแปลงไปของสังคมหรือชุมชน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

5.2 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.35-38) ได้กล่าวถึง รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรไว้ ดังนี้

5.2.1 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยทั่วไป

1) การส่งเสริมรูปแบบอย่างเป็นทางการ เป็นการส่งเสริมตามปกติของการทำงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในลักษณะวันต่อวันตามระเบียบทางราชการ เป้าหมายของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวในชนบท

2) การส่งเสริมในรูปแบบของการฝึกอบรมและเยี่ยมชม เป็นรูปแบบของระบบมุ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมได้ใกล้ชิดกับเกษตรกร โดยการเยี่ยมชม และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและนำปัญหาไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3) การส่งเสริมการเกษตร โดยสถาบันการศึกษา เป็นการส่งเสริมในรูปแบบของการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย พบได้ทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ให้การศึกษาด้านการเกษตร

5.3.2 รูปแบบการส่งเสริมทางเลือก

1) รูปแบบการส่งเสริมมุ่งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรเฉพาะอย่าง การส่งเสริมรูปแบบนี้เป็นการมุ่งการผลิตเป็นสำคัญ โดยการบริหารจัดการหน่วยเดียว การส่งเสริมจะเน้นเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้ทรัพยากรนำเข้าการตลาด และราคาของสินค้าเป็นเป้าหมายสำคัญ

2) การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมในรูปแบบนี้เป็นการสนับสนุนประสิทธิภาพโดยการเรียนรู้และปฏิบัติโดยกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมเกิดจากความต้องการของเกษตรกรผ่านกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะมุ่งการเพิ่มผลผลิตและการบริโภค ตลอดจนทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การวางแผนโครงการส่งเสริมดำเนินการโดยองค์กรท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำความสำเร็จของรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

3) การส่งเสริมในรูปแบบของโครงการ การส่งเสริมในรูปแบบนี้มุ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการพัฒนา ที่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น การดำเนินการส่งเสริมจะถูกควบคุมโดยหน่วยงานภาครัฐ การใช้ทรัพยากรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาจากต่างประเทศ ความสำเร็จของโครงการสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาสั้นเท่านั้น

4) การส่งเสริมในรูปแบบของการพัฒนาระบบฟาร์ม เป็นรูปแบบของการส่งเสริมที่มุ่งจะใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายใหญ่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบนี้คือ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ในการผลิต จากผลการวิจัยที่เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของเกษตรกรตามสภาพระบบการผลิต ในท้องถิ่นนั้นๆ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะระบบฟาร์มสูง และการลงทุนค่าใช้จ่ายสูง การวัดความสำเร็จสามารถวัดจากการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรจาก โครงการส่งเสริม

5) การส่งเสริมในรูปแบบของการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมในรูปแบบนี้จะดำเนินการดูแลควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ร่วมกัน ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมในรูปแบบนี้สามารถวัดได้จากความสนใจ และปรารถนาเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ คุ่มหิรัญ (2553, น. 8-13) ได้ให้ความหมายวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

วิธีการส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการนำความรู้วิธีการและเทคโนโลยี ไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีสอน การสาธิต หรือฝึกอบรม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกษตรกรเกิดการรับรู้ ความสนใจ ใฝ่ตรง ทดลองทำ และนำไปปฏิบัติ ตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีปัจจัยเงื่อนไขประกอบของแต่ละวิธี หรือเรียกว่าเทคนิควิธี และ ยังมีปัจจัยของผู้ถ่ายทอดด้วย จึงจะสามารถวัดประสิทธิภาพของแต่ละวิธีได้ สามารถแบ่งวิธีการ ส่งเสริมการเกษตรได้ ดังนี้

5.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล

การส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล เป็นการเผยแพร่ข่าวสารความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเป็นแบบเพียงบุคคลเดียว การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้สามารถทำให้นักส่งเสริมการเกษตรมีความใกล้ชิดกับเกษตรกร สามารถทราบถึงปัญหาของเกษตรกร ซึ่งหากเป้าหมายเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ที่เกษตรกรเชื่อถือและนิยมปฏิบัติตาม การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะได้ประโยชน์มาก อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการเกษตรในลักษณะนี้จะสามารถทำ การส่งเสริมได้น้อยราย ดังนั้น นักส่งเสริมควรสร้างเครือข่าย หรือสร้างผู้นำ ให้เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบนี้จากลักษณะการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล มีวิธีการส่งเสริม ดังนี้

1) การเยี่ยมชมที่บ้านหรือไร่ นา เป็นการส่งเสริมโดยนักส่งเสริมเดินทางไปพบปะเยี่ยมชมเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายที่บ้านและไร่ นา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเกษตรกรและครอบครัวของเกษตรกร การตอบปัญหาและให้ความรู้ทางเกษตร การติดตามงานที่แนะนำให้ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปรับปรุงหากมีปัญหา

2) เกษตรกรมาติดต่อที่สำนักงาน เป็นการให้บริการแก่เกษตรกรที่มาติดต่อที่สำนักงานเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักส่งเสริมเพื่อขอรับบริการต่างๆ สอบถามปัญหา ข้อคำถาม แนะนำ เอกสารต่างๆ ข้อดีของการส่งเสริมวิธีนี้คือ ประหยัดเวลาในเดินทางไปเยี่ยมชมของนักส่งเสริม แต่จะไม่พบเห็นสภาพที่แท้จริงในไร่นาของเกษตรกร

3) การติดต่อทางจดหมาย โดยเกษตรกรที่มีข้อคำถาม ข้อสงสัย เขียนจดหมาย สอบถามแก่นักส่งเสริม และนักส่งเสริมจะทำการตอบจดหมายของเกษตรกร ข้อดีของวิธีการนี้คือ เกษตรกรสามารถเก็บเอกสารหรือคำแนะนำของนักส่งเสริมไว้ใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป แต่มีข้อจำกัดในความสามารถตอบจดหมายของนักส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งการค้นหาข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร

4) การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นการส่งเสริมที่มีความสะดวก ซึ่งปัจจุบันการใช้ โทรศัพท์มีการให้บริการที่สะดวกมากขึ้น เกษตรกรสามารถใช้โทรศัพท์สอบถามปัญหา ขอรับบริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากนักส่งเสริมในเรื่องที่เกษตรกรให้ความสนใจ สำหรับข้อจำกัด คือระบบโทรศัพท์ยังอาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้

5) การติดต่อทางบริการข้อความสั้นจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นการให้บริการความรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกรผ่านทางเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ลักษณะการใช้งานจะคล้ายกับการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แต่จะส่งข้อความได้ไม่เกิน 160 ตัวอักษร ผ่านทางโทรศัพท์มือถือ

6) บริการข้อความสื่อผสมผ่านเครือข่าย โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นเทคโนโลยีที่ทำให้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถรับส่งข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ โดยเป็นข้อความพร้อมเสียง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรได้ แต่มีข้อจำกัด คือ การเสียค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น ทั้งในตัว ของโทรศัพท์และค่าบริการของเครือข่าย

7) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการส่งข้อความ หรือ ข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นๆ ผ่านทางคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เหมือนกับการส่งจดหมาย แต่อยู่ในรูปแบบของสัญญาณข้อมูลที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ โดยนักส่งเสริมสามารถที่จะผลิตสื่อให้ความรู้การทำเกษตรด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิชาการ รูปภาพ

ภาพวิดีโอ เพื่อสื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจ โดยบันทึกเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์แนบส่งไปให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว

5.4.2 การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล

การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล เป็นการถ่ายทอดความรู้ การสื่อสาร เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างนักส่งเสริมกับกลุ่มเกษตรกรที่เป็นบุคคลเป้าหมาย ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่มากเกินไปจนนับจำนวนไม่ได้ ซึ่งเป็นการลดข้อจำกัดของการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคลที่ใช้เวลาและงบประมาณมาก แต่ได้เป้าหมายจำนวนน้อย มีรายละเอียด ดังนี้

1) *การประชุมกลุ่มเกี่ยวกับการส่งเสริม* เป็นการประชุมที่มีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มารวมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีการจัดเฉพาะ กลุ่มอาชีพ กลุ่มคนทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมการเกษตร เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) *การสาธิต* เป็นวิธีการส่งเสริมที่นิยมใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากทำให้เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายได้มีความเข้าใจได้มากขึ้นกว่าประชุมบรรยาย เนื่องจากได้สัมผัส กับของจริง สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การสาธิตวิธี การสาธิตผล และการจัดงานวันสาธิต

3) *ทัศนศึกษา* เป็นการนำกลุ่มบุคคลออกไปศึกษากิจกรรมต่างๆ นอกสถานที่ หรือฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกษตรกรมีความสนใจ

4) *การจัดงานวันเกษตรกร* เป็นการจัดงานในสถานที่ที่คนกลุ่มใหญ่สามารถร่วมกันได้ เพื่อศึกษาหาความรู้ในด้านการเกษตร การชมนิทรรศการทางการเกษตรในด้านต่างๆ การสัมมนาทางวิชาการ และอาจมีกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมขึ้นเพื่อการจูงใจ และการสร้างความสนใจ ให้แก่ผู้เข้าร่วมชมงาน เช่น การจัดงานวันเกษตรกรแห่งชาติ เป็นต้น

5.4.3 วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน

วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชนที่นิยมใช้ สามารถจำแนกออกได้เป็นประเภทสื่อที่ใช้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียง สื่อภาพและเสียง และประเภทสื่อกิจกรรม มีรายละเอียด ดังนี้

1) *สื่อสิ่งพิมพ์* หมายถึง สิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ ที่มีเนื้อหาความรู้ด้านการเกษตรที่มีจุดเด่นน่าสนใจ โดยมีเป้าหมายเป็นเกษตรกรหรือบุคคลที่สนใจด้านการเกษตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ความรู้ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งตัวเกษตรกรเองและครอบครัว

2) **วิทยุกระจายเสียง** เป็นสื่อสารมวลชนที่ได้รับความนิยมจากประชาชนมาก เนื่องจากสามารถรับฟังได้อย่างกว้างขวาง สามารถเสนอข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงออกไปอย่างรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลได้เป็นอย่างดี นักส่งเสริมสามารถจัดรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ข่าวสารการเกษตร การตลาด ราคาสินค้าเกษตร การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร และการจัดรายการความรู้ในทางเกษตรเพื่อเกษตรกร

3) **โทรทัศน์** เป็นสื่อสารมวลชนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญในปัจจุบัน การรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ไม่ได้เป็นข้อจำกัด เนื่องจากสามารถรับสัญญาณได้เกือบทั่วประเทศ

4) **ภาพยนตร์** เป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นความสนใจและเปลี่ยนเจตคติของบุคคลเป้าหมายได้เร็วขึ้น ภาพยนตร์เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้ชมได้เห็นภาพและเสียง เป็นสื่อที่เสนอข้อเท็จจริงได้อย่างน่าสนใจ และเข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อย และเข้าถึงบุคคลเป้าหมายได้มาก

5) **นิทรรศการ** เป็นการจัดแสดงสิ่งต่างๆ หรือการใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอดการเผยแพร่ เพื่อจุดมุ่งหมายการให้ความรู้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจทั่วไป เป็นวิธีการส่งเสริมเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่ และแสดงผลงานทางด้านวิชาการ

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรเป็นการถ่ายทอดความรู้การเกษตรให้แก่เกษตรกร เพื่อต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกร โดยการเลือกใช้วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม สำหรับเป็นช่องทางการส่งผ่านความรู้ไปสู่เกษตรกร และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ ขายผลผลิตได้ราคาทำให้ครอบครัวของเกษตรกรมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6.แนวคิดเกษตรแบบแปลงใหญ่

6.1 ที่มา

การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่ยึดพื้นที่ (Area base) เป็นหลักในการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) (กรมส่งเสริมการเกษตร 2558, น. 1)

การดำเนินการส่งเสริมการเกษตรให้เป็นแปลงใหญ่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการดำเนินการ กำหนดสินค้า และกำหนดตัวผู้จัดการแปลง พร้อมรายละเอียด

ขนาดพื้นที่งบประมาณ ส่งให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบการส่งเสริมการเกษตรให้เป็นแปลงใหญ่และการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2558 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2558,น.2)

กรมส่งเสริมการเกษตรได้เตรียมการเพื่อรองรับการส่งเสริมการเกษตรในลักษณะแปลงใหญ่โดยได้นำวิธีทำงานรูปแบบ MRCF system ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม และใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนา มองเป้าหมายพื้นที่-คน-สินค้า เข้าด้วยกัน โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งได้แนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน โดยมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตทางการเกษตรที่ตอบสนองกับชุมชน ในการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถดำเนินการผลิต โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และการสนับสนุน การส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่ดำเนินการในลักษณะแปลงขนาดใหญ่

อภิชาติ พงษ์ศรีหุดลชัย (2558,น.2) ระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เป็นรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรอย่างหนึ่ง ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางและครบวงจรมากกว่าการจัดทำแปลงสาธิตแปลงใหญ่ โดยจะครอบคลุมตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการตลาดและการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ส่วนการจัดทำแปลงสาธิตแปลงใหญ่จะเน้นเฉพาะด้านเทคโนโลยีการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่ใช้การรวมกลุ่มเฉพาะคน (เกษตรกร) เท่านั้นแต่เป็นการรวมพื้นที่เข้าด้วยกันแต่เกษตรกรแต่ละรายยังคงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเช่นเดิม

6.2 วัตถุประสงค์

การทำเกษตรแปลงใหญ่ มีวัตถุประสงค์หลายประการ ดังนี้

1) เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการผลิตโดยเกษตรกร และ/หรือองค์กรเกษตรกรในพื้นที่และกิจกรรมที่ติดต่อกันเป็นแปลงใหญ่

2) ทำให้เกิดขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ (Economy of Scale) เพื่ออำนาจการต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Production Process) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ได้แก่ การจัดการปัจจัยการผลิต การผลิต เทคโนโลยี การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการผลิต การแปรรูปเบื้องต้นและการตลาด

3) ทำให้เกิดความสะดวกในการรวบรวมสรรพกำลังของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในภูมิภาคทุกหน่วยงาน เพื่อระดมให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในแปลงที่กำหนดใช้ระบบการส่งเสริมเป็นแปลงใหญ่ในแต่ละจังหวัด

6.3 เป้าหมายการทำการเกษตรแปลงใหญ่

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2558,น. 2) ได้ระบุเป้าหมายของการทำเกษตรแปลงใหญ่ไว้ ดังนี้

6.3.1 ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย อาทิ พื้นที่ในเขตชลประทาน พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ในเขตสหกรณ์นิคม และพื้นที่เกษตรกรทั่วไป ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพ เพื่อดำเนินการใน 76 จังหวัด

6.3.2 มีการกำหนดเป้าหมายการผลิต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทุกขั้นตอน ตั้งแต่การผลิต จนถึงตลาดทุกแห่ง

6.3.3 มีข้อมูลเบื้องต้นและมีการประเมินผลโครงการทุกปีการผลิต

6.3.4 ผลิตผู้จัดการภาครัฐและเอกชนรวมทั้งเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ตลอดจนการใช้แหล่งส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งภาครัฐและเกษตรกรในพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

6.3.5 ทুমเศรษฐกำลังของภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อให้เห็นผลและเกิดการขยายผล

6.3.6 ต้องพิสูจน์ได้ว่าการลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2558,น. 2)

6.4 องค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

องค์ประกอบของการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการเกษตร 2558,น. 5)

6.4.1 ผู้จัดการพื้นที่ (Field manager) คือ นักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ (เกษตรอำเภอ) ทำหน้าที่บริหารจัดการพื้นที่ทุกกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

6.4.2 พื้นที่แปลงใหญ่ เป็นการรวมแปลงเล็กของเกษตรกร ให้มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการรวมกันผลิตสินค้าเกษตร โดยมีผู้จัดการพื้นที่เป็นผู้บริหารจัดการแปลง

6.4.3 เกษตรกร เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรเจ้าของแปลง เพื่อให้มีการร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดเป้าหมายการผลิตการตลาด จัดทำแผนปฏิบัติการ ร่วมกันกับเทคโนโลยีที่ใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ฯลฯ และดำเนินการตามแผน

6.4.4 การบริหารจัดการแปลง โดยผู้จัดการพื้นที่จะต้องเป็นบริหารจัดการแปลงทุกกิจกรรม ตลอดห่วงโซ่อุปทาน เช่น เชื่อมโยงการตลาด การจัดการปัจจัยการผลิต เครื่องจักรกลและ

เทคโนโลยี การจัดการกระบวนการผลิตและการตลาด ฯลฯ เพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2558,น.5)

6.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

อภิชาติ พงษ์ศรีหกุลชัย (2558) อธิบายหลักการดำเนินงานการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ไว้ดังนี้

6.5.1 เลือกพื้นที่ที่เหมาะสม รวมแปลงเล็กให้เป็นแปลงใหญ่มีพื้นที่ติดต่อกันและมีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยเกษตรกรแต่ละรายยังคงมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเช่นเดิม

6.5.2 มีการบริหารจัดการครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด

6.5.3 บริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีผู้จัดการแปลงมีอาชีพเป็นผู้บริหาร

6.5.4 มีการจัดทำยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการรวมทั้งกำหนดเป้าหมายการทำงานในแปลง

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2558,น.5) ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ไว้ ดังนี้

1) คัดเลือกพื้นที่ ให้มีขนาดเหมาะสม ขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า ชีวความสามารถของเจ้าหน้าที่ และปริมาณความต้องการของตลาด มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม คมนาคมสะดวกพอสมควรมีความเหมาะสมในทางกายภาพ ดิน/น้ำ/ภูมิอากาศ ความสามารถและประสบการณ์ของเกษตรกร ลักษณะการถือครอง ต้องไม่อยู่ในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภูมิภาค ความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร

- 2) จัดทำข้อมูลเกษตรกร พื้นที่ โครงการและการผลิต
- 3) กำหนดเป้าหมายการผลิต
- 4) วางแผนการผลิต
- 5) วางแผนด้านการตลาด จัดการปัจจัยการผลิต ใ้ระวังการจัดการแหล่งผลิต
- 6) ผลิตและควบคุมการผลิต
- 7) การผลิตผลิตภัณฑ์อย่างง่ายถ้ามี
- 8) ตลาด
- 9) ให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ที่จำเป็นและเหมาะสม
- 10) ประเมินผล ปรับปรุง ขยายพื้นที่ในปีต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการทำวิจัย ดังนี้

7.1 เพศ

อรุณี เอกพาณิชย์ถาวร (2554 ,น. 87-88) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ ที่มีความแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ นิตยา อุปรัชญา (2550,น.86-87) และสายรุ้ง สังข์เทศ (2551,น.167-168) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง แสดงว่าปัจจุบัน ในภาคการเกษตรบทบาทของเพศหญิงมีมากในการจัดการหรือตัดสินใจ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เพศชายมีบทบาทมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ และคณะ (2555 ,น.66-67) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษให้เพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญกับการจัดการอบรมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และการเพิ่มความถี่ในติดต่อกับเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำวิธีการต่างๆ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษและคอยช่วยเหลือด้านข้อมูลเชิงวิชาการในการป้องกัน กำจัด โรคและแมลง รวมทั้งด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น มีการสอนและสนับสนุนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร สอดคล้องกับ จำเริญ หมื่นวัน (2556 , น. 90) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ประเด็น พื้นที่ปลูก การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.2 อายุ

สมโชค ณ นคร (2547,น. 60-62) ได้ศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลเชิงบวกกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ พุ่มน้ำเค็ม (2550,น. 126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

สอดคล้องกับอรุณี เอกพานิชย์ถาวร (2554,น. 87-88) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ ที่มีความแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบุรณ์ และคณะ (2555,น.66-67) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับจำเริญหมื่นวัน (2556,น.90) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษให้เพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญกับการจัดการอบรมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และการเพิ่มความถี่ในติดต่อกับเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำวิธีการต่างๆ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และคอยช่วยเหลือด้านข้อมูลเชิงวิชาการในการป้องกัน กำจัดโรคและแมลงรวมทั้งด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น มีการสอนและสนับสนุนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร

7.3 ระดับการศึกษา

ศิระยา กริพัฒน์ (2546,น.70-72) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษ ของศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวนเลย จังหวัดเลย พบว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาการหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อมรรัตน์ พุ่มน้ำเค็ม (2550,น.126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาวพบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดิน สอดคล้องกับ กิติคุณ บุญทะนุวงศ์ (2552,น. 81-82) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อโครงการผลิตผักปลอดภัย ด้านต้นทุนการผลิต โดยเฉลี่ยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ นงนุช โกสิยรัตน์ (2553,น.100-104) ศึกษาวิจัยเรื่อง

การศึกษาความต้องการบริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษในร้านค้าเพื่อสุขภาพ แขวงศิริราช พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ไพลีน แก้วอินตา (2554, น. 75-76) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผัก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผักของเกษตรกร สอดคล้องกับ อรุณี เอกพาณิชย์ถาวร (2554, น. 87-88) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษา ที่มีความแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบุรณ์ และคณะ (2555, น. 66-67) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับการศึกษา เป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ จำเริญ หมั่นวัน (2556, น. 90-91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรประเด็น พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษให้เพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญกับการจัดการอบรม การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และการเพิ่มความถี่ในติดต่อกับเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำวิธีการต่างๆ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และคอยช่วยเหลือด้านข้อมูลเชิงวิชาการ ในการป้องกันกำจัด โรคและแมลง รวมทั้งด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น มีการสอนและสนับสนุนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร สอดคล้องกับ นิตยา อุปัทมา (2550, น. 86-87) และสายรุ้ง สังข์เทศ (2551, น. 167-168) ที่พบว่าจบการศึกษาระดับประถมศึกษา

7.4 สมาชิกกลุ่มสถาบัน

ธงชัย เสาศาเมา (2555, น. ไม่ระบุหน้า) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม สอดคล้องกับ จำเริญ หมั่นวัน (2556, น. 91-92) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี

พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถาบัน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ ของเกษตรกรประเด็น การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.5 แรงงาน

สมโชค ฅ นคร (2547,น.60-62) ได้ศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า แรงงาน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลเชิงลบกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ พุ่มน้ำเต็ม (2550,น. 126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว พบว่า มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อาทิ มีความสัมพันธ์กับ ไถพรวนดินหรือ ไถกลบเตรียมดิน สอดคล้องกับ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ และคณะ (2555,น.66-67) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า แรงงาน เป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ จำเริญ หมื่นวัน (2556 ,น.91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า จำนวนแรงงาน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรประเด็น การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษให้เพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญกับการจัดอบรมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และการเพิ่มความถี่ในติดต่อกับเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำวิธีการต่างๆ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และคอยช่วยเหลือด้านข้อมูลเชิงวิชาการในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง รวมทั้งด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น มีการสอนและสนับสนุนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร

7.6 ประสบการณ์

นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2546,น. 78-81) ได้ศึกษาการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกันจะมีการยอมรับในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ศิระยา กริพัฒน์ (2546,น. 70-72) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการ

ฝักอบรมหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษ ของศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวนเลย จังหวัดเลย พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาการหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อมรรัตน์ พุ่มน้ำเต็ม (2550,น. 126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว พบว่า มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อาทิ มีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดิน สอดคล้องกับ กิติคุณ บุญทะนุวัง (2552,น. 81-82) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโครงการผลิตผักปลอดภัย ด้านต้นทุนการผลิตมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ วันปิติ อาจเดช และคณะ (2554,น. 949) ศึกษาวิจัย เรื่อง การลดปัจจัยการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษสำหรับเกษตรกรในตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าหากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษมากเพียงพอ การออกไปทำงานนอกฟาร์มก็จะเพิ่มขึ้น โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ จำเริญ หมั่นวัน (2556 ,น. 91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสบการณ์ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัสดุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.8 พื้นที่ถือครองทางการเกษตร

อมรรัตน์ พุ่มน้ำเต็ม (2550,น. 126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว พบว่าพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษโดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะดินเป็นกรดก่อนปลูกโดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย สมโชค นนทร (2547,น. 60-62) ได้ศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลเชิงลบกับ

การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ สารพิษ สอดคล้องกับ จำเลียง หมื่นวัน (2556 ,น. 91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า การถือครองที่ดิน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบตราขายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.9 รายได้

ศิริยา กริพัฒน์ (2546,น. 70-72) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษ ของศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวนเลย จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรที่มีรายได้จากการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาการหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมโชค ณ นคร (2547,น. 60-62) ได้ศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลเชิงบวกกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ พุ่มน้ำเค็ม (2550,น. 126-127) การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ของเกษตรกร ในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว พบว่า มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อาทิ มีความสัมพันธ์กับไถพรวนดิน หรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูกหลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไถดินเป็นกรดก่อนปลูกโดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200-300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย สอดคล้องกับ นงนุช โกสิยรัตน์ (2553,น. 100-104) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการบริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษในร้านค้าเพื่อสุขภาพ แขวงศิริราช พบว่า รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชงชัย เสาศาเมา (2555 ,น.ไม่ระบุหน้า) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม สอดคล้องกับ อรุณี เอกพานิชย์ถาวร (2554 ,น. 87-88) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ ที่มีความแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สารพิษ สอดคล้องกับ จำเลียง หมื่นวัน (2556 ,น. 91) ศึกษาวิจัยเรื่อง

การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า รายได้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในบริเวณแปลงปลูก การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.10 การได้รับข้อมูลข่าวสาร

ปาริฉัตร ทับทอง (2549,น. 60-65) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งประกอบไปด้วยการพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การได้ฟังข่าวสารจากวิทยุและโทรทัศน์ การดูงาน/ทัศนศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกผักปลอดสารพิษ เนื่องจาก การเปิดรับข่าวสารทำให้เกษตรกรรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม เทคโนโลยีนั้นๆ ทำให้เกษตรกรมีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ จุฑามาศ ปินทุภาศ (2551 , น. 74- 78) ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกร จำแนกระบบการผลิตผักของเกษตรกร ออกเป็น 3 ระบบ คือ 1) ระบบการผลิตผักปลอดสารพิษ 2) ระบบการปลูกผักปลอดสารพิษแต่เลิกผลิตแล้ว และ 3) ระบบการผลิตผักแบบใช้สารเคมี พบว่า จำนวนครั้งที่เกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และความบ่อยในการพบปะเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเลือกระบบการผลิตผักปลอดสารพิษ ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตผักปลอดสารพิษนั้นเกษตรกรต้องมีความรู้และใช้วิธีการผลิตที่เหมาะสมจึงจะประสบความสำเร็จได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรเป็นการเพิ่มพูนความรู้ สอดคล้องกับ กิติคุณ บุญทะนุวัง (2552,น. 81-82) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน พบว่า เกษตรกรที่รับจำนวนแหล่งข่าวสารแตกต่างกันความคิดเห็นต่อโครงการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษด้านต้นทุนการผลิตและด้านการตลาด โดยเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ ไพอิน แก้วอินตา (2554,น.75-76) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผัก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผักของเกษตรกร สอดคล้องกับ ธงชัย เสาศาเมา (2555 ,น. ไม่ระบุหน้า) ศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การรับรู้ข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม

7.11 การฝึกอบรม

ปาริฉัตร ทับทอง (2549,น. 60-65) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ เนื่องจาก การเปิดรับข่าวสารทำให้เกษตรกรรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เกษตรกรมีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ไพลิติน แก้วอินตา (2554,น.75-76) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผัก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเข้ารับการอบรมจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผักของเกษตรกร สอดคล้องกับ ชงชัย เสาศาเมา (2555,น. ไม่ระบุหน้า) ศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การฝึกอบรม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม สอดคล้องกับ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบุญ และคณะ (2555,น.66-67) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม เป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นในการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษให้เพิ่มขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ความสำคัญกับการจัดการอบรมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และการเพิ่มความถี่ในติดต่อกับเกษตรกร เพื่อให้คำแนะนำวิธีการต่างๆ ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ และคอยช่วยเหลือด้านข้อมูลเชิงวิชาการในการป้องกัน กำจัด โรคและแมลง รวมทั้งด้านปัจจัยการผลิตที่จำเป็น เช่น มีการสอนและสนับสนุนการผลิตน้ำหมักชีวภาพให้แก่เกษตรกร สอดคล้องกับ จำเริญ หมั่นวัน (2556,น.91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า จำนวนครั้งที่ฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร ประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบธรรมชาติทางการเกษตร การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สุขลักษณะส่วนบุคคล การจดบันทึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ศิระยา กริพัฒน์ (2546,น.70-72) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษ ของศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์พืชสวนเลย จังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อเนื้อหาวิชาการหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษแตกต่างกันสอดคล้องกับ ปาริฉัตร ทับทอง (2549,น.60-65) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ เนื่องจาก การเปิดรับข่าวสารทำให้เกษตรกรรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เกษตรกรมีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ไพลีน แก้วอินธา (2554, น. 75-76) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผัก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การเข้ารับการอบรมจากหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับการใช้สารธรรมชาติทางการเกษตรในการผลิตผักของเกษตรกร

7.12 ความรู้

นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2546, น.78-81) ได้ศึกษาการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกันจะมีการยอมรับในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อิศสระ สิ้นธนกุลไพศาล (2547, น.71-80) ศึกษาความรู้และความเข้าใจของผู้บริโภคผักปลอดภัยในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 207 ราย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในผักปลอดภัยจากสารพิษนั้นเกิดจากความสนใจเฉพาะบุคคล ผู้ที่ไม่สนใจด้านนี้จะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและเกิดความรู้ความเข้าใจในผักปลอดภัยจากสารพิษ สอดคล้องกับ วิวัฒน์ ภูพร้อม และ ศิริวรรณ แดงนำ (2554, น.5-10) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับที่เหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า ความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกผักมีความสัมพันธ์กับการตามระบบจัดการคุณภาพของการเกษตรที่ตีเหมาะสมสำหรับพืชอาหาร

7.13 วิธีการส่งเสริม

จิตร เกื้อช่วย (2554, น.59-62) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในตำบลบางขุนทอง อำเภอดากไย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมแบบบุคคล สื่อโทรทัศน์ สรุปล จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถาบัน แรงงาน ประสบการณ์พื้นที่ถือครองทางการเกษตร รายได้ ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม ความรู้ วิธีการส่งเสริม สอดคล้องกับ จำเลียง หมั่นวัน (2556, น.91) ศึกษาวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ ของเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมผ่านบุคคลจากราชการ ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์แบบคู่มือ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบอินเตอร์เน็ต โทรทัศน์ และต้องการวิธีการส่งเสริมผ่านการสาธิต

7.14 ความต้องการการส่งเสริม

นฤชล สีดี (2555,น.104) ได้ศึกษา ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรต้องการวิธีการส่งเสริม ด้วยการเชื่อมโยงในพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เอกสารวิชาการ การจัดเวทีเสวนา การจัดทำแปลงเรียนรู้ การจัดการประกวดแข่งขัน การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การณรงค์

วรรณธิดา เบญจกุล (2556,น.112) ได้วิจัย การผลิตยางพารา และความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่า สภาพเศรษฐกิจเกษตรกร เกษตรกรส่วนมากมีพื้นที่เป็นของตนเอง ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรต้องการความรู้การแปรรูปผลผลิตในระดับมาก การตลาดเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก การส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคลต้องการการเชื่อมโยงในพื้นที่ในระดับมาก

สุจิตรา นิธิยานันท์ (2555,น.80) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาบ้านหนองสาหร่าย ตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า สื่อในหมู่บ้านของเกษตรกรมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านและมีผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ด้านการส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ การให้คำแนะนำแก่เกษตรกร การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม ด้านการให้บริการเอกสารคำแนะนำเกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ระดับมาก ได้แก่ บุคคลราชการเท่ากับ สื่อโทรทัศน์ แผ่นพับ ระดับปานกลาง ได้แก่ บุคคลเอกชน และคู่มือ ระดับน้อย ได้แก่ วิทยุโปสเตอร์ คอมพิวเตอร์ คะแนนเฉลี่ย และระดับน้อยที่สุด ได้แก่ วิดีโอ/ซีดี วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบรรยาย การศึกษาดูงาน การสาธิต การฝึกปฏิบัติ

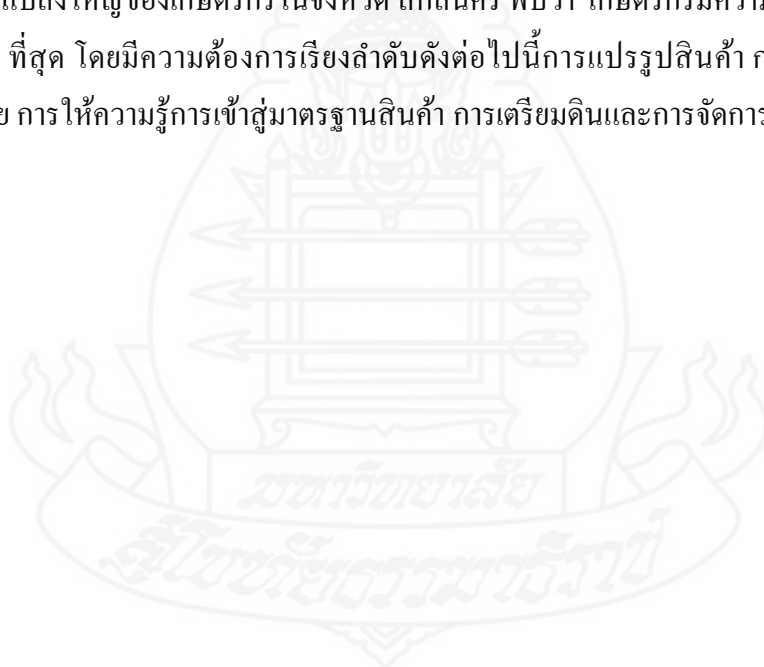
กวิตา ศรีวรมย์ (2556,น.89) ได้ศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกรในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า 1) ความต้องการส่งเสริมด้านการผลิต พบว่า เกษตรกรในภาพรวม ระดับมากโดยแยกเป็น 5 ประเด็น และเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ความต้องการส่งเสริมระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) การตลาดและการขนส่ง (2) เทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิต ความต้องการส่งเสริมระดับมาก 1 ประเด็น คือ เทคโนโลยีการดูแลรักษา และความต้องการส่งเสริมระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เทคโนโลยีการปลูก และ (2) เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ธันยธรณ์ ไชยปัญญา (2551,น. 65-66) ได้ศึกษาการรวมกลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายยางพาราในเขตตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบความต้องการการส่งเสริมดังนี้ดังนี้ 1)

ต้องการด้านความรู้ของกลุ่ม พบว่า ต้องการให้ผู้ที่มีความรู้มาให้คำแนะนำ เรื่องของการรวมกลุ่ม โครงสร้างกลุ่ม และบทบาทหน้าที่ รวมทั้งอธิบายผลดีของการรวมกลุ่ม ต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้ามา ช่วยให้ความรู้ ให้คำแนะนำเรื่องการทำปุ๋ยชีวภาพ การเตรียมดินปลูก การขุดหลุม การปลูก การดูแล รักษา การกรีดขาง และการจัดจำหน่าย

จิรวุฒิ มงคล (2557,น.67) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องความต้องการการส่งเสริม การเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัด สกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการ ส่งเสริม แบบรายบุคคลในประเด็นการเยี่ยมชมในพื้นที่มากที่สุด แบบกลุ่มอยากให้มีการจัดทำ แปลงเรียนรู้ แบบมวลชน โดยผ่านหอกระจายข่าวมากที่สุด อาจเป็นเพราะกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มที่ จังหวัด คัดเลือกเป็นกลุ่มนำร่องทำให้เป็นเกษตรกรที่มีความสนใจในด้านการเกษตรมีความต้องการ ความรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยสนใจที่อยากได้แปลงเรียนรู้ และรับฟังข่าวสารจากหอกระจายข่าวใน หมู่บ้าน ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มได้เป็นอย่างดี

จิรวุฒิ มงคล (2557,น.67) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องความต้องการการส่งเสริม การเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัด สกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมใน ระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการเรียงลำดับดังต่อไปนี้การแปรรูปสินค้า การจัดการโรคแมลง ศัตรูพืช ปุ๋ย การให้ความรู้การเข้าสู่มาตรฐานสินค้า การเตรียมดินและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จากที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีตัวแปรที่สำคัญ ในการศึกษาการวิจัย สามารถนำมากำหนดวิธีการวิจัย โดยกำหนดวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยที่เข้าร่วมโครงการผักแปลงใหญ่ ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamana 1973:1088 อ้างใน จินดา ขลิบทอง , 2556:18) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อกำหนดให้

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ได้ร้อยละ 5 จะได้ขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าลงในสูตร} \quad n &= \frac{120}{1+120(0.0025)} \\ n &= \frac{120}{1+0.3} \\ n &= 92 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 92 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 ของจำนวนประชากร

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจำนวน 92 ราย จากประชากรทั้งหมดจำนวน 120 ราย ตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยของแต่ละหมู่บ้านของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามหมู่ในตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	เกษตรกรที่ปลูกผักปลอดภัย(ราย)	จำนวนตัวอย่าง(ราย)
1	12	9
2	8	6
3	11	8
4	10	8
5	22	17
6	7	5
7	10	8
8	9	7
9	12	9
10	10	8
11	9	7
รวม	120	92

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด โดยกำหนดตัวแปรที่ต้องการในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร การได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านการผลิตผักปลอดภัย ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน พื้นที่ทำการเกษตร รายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ลักษณะคำถามแบบปลายปิดมีคำตอบให้ เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบ และคำถามแบบปลายเปิดให้เติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ชนิดผักที่ปลูก การวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก การให้น้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผัก วิธีการให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช การใช้สารเคมี การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว ต้นทุนการผลิต แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก การจำหน่ายผลผลิต หน่วยงานที่อบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย และการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP พืชอาหาร เช่น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพการผลิตในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้าย การเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและตามสอบ ประกอบด้วย ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกคำตอบเดียวและคำถามแบบปลายเปิดให้เติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย เช่น ปัญหาด้านความรู้ในการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ด้านปัจจัยการผลิต ด้านการตลาด และข้อเสนอแนะ ด้านความรู้ ด้านการดูแลรักษา ด้านการตลาด เป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกคำตอบเกี่ยวกับด้านปัญหา และคำถาม

แบบปลายเปิดให้เติมข้อความข้อเสนอแนะในการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยกำหนดเกณฑ์จากน้ำหนักค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 5 คือ มากที่สุด
- 4 คือ มาก
- 3 คือ ปานกลาง
- 2 คือ น้อย
- 1 คือ น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่เคยได้รับและความต้องการได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ความรู้ที่เคยได้รับ ระดับความรู้ที่ต้องการเพิ่ม ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย สื่อบุคคล คือ สื่อราชการและเอกชน สื่อสิ่งพิมพ์ คือ แผ่นพับ คู่มือ ไปสเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ วิทยู โททส์ วีดีโอ อินเทอร์เน็ต ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย บรรยายสาขิต ฝึกปฏิบัติ ทัศนศึกษา โดยกำหนดเกณฑ์จากน้ำหนักค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 5 คือ มากที่สุด
- 4 คือ มาก
- 3 คือ ปานกลาง
- 2 คือ น้อย
- 1 คือ น้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือ

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัย และศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากงานวิจัยของผู้ทำงานวิจัยเกี่ยวข้องกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิด

2.2.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการศึกษา

2.2.3 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากงานวิจัยของผู้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัย

2.2.4 จัดทำแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องปัญหางานวิจัย วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย

2.2.5 นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อบกพร่องต่างๆ

2.2.6 แก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้อง และ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

2.2.7 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์มาจัดพิมพ์ และนำไปทดสอบหาความเชื่อถือได้ก่อนนำมาปรับปรุง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา จากนั้น จึงนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ถูกต้องและมีความสมบูรณ์ตามเนื้อหา การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับเกษตรกรกลุ่มฝึกแปลงใหญ่ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้ว นำมาหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้วิธีการหาค่า Cronbach's alpha ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการ คำนวณ ได้ค่าเชื่อถือของการวัดผลปรากฏว่าแบบสัมภาษณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.80 และตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร เท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พร้อมทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และเนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกษตรกรได้เข้าใจในวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2561 ถึงเดือนมิถุนายน 2561 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำแผนปฏิบัติงาน คือ การออกจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและการประสานงานขอความร่วมมือจากผู้นำ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทำการนัดหมายกับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

3.2 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการออกสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนปฏิบัติงาน จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลที่ได้กำหนดนัดหมายไว้

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้วิธีวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สภาพการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย โดยกำหนดเกณฑ์จากน้ำหนักค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{15 - 0}{5} = 3$$

ตอบปฏิบัติ	13-15	ข้อ	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ตอบปฏิบัติ	10-12	ข้อ	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ตอบปฏิบัติ	7-9	ข้อ	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ตอบปฏิบัติ	4-6	ข้อ	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ตอบปฏิบัติ	0-3	ข้อ	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4.3 ปัญหาในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ใช้วิธีวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าน้ำหนักเฉลี่ย การแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์จากน้ำหนักค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

โดยจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วงๆ ดังนี้

$$4.21 - 5.00 = \text{มากที่สุด}$$

$$3.41 - 4.20 = \text{มาก}$$

$$2.61 - 3.40 = \text{ปานกลาง}$$

$$1.81 - 2.60 = \text{น้อย}$$

$$1.00 - 1.80 = \text{น้อยที่สุด}$$

4.4 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ใช้วิธีวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าน้ำหนักเฉลี่ย การแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์จากน้ำหนักค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

$$4.21 - 5.00 = \text{มากที่สุด}$$

$$3.41 - 4.20 = \text{มาก}$$

$$2.61 - 3.40 = \text{ปานกลาง}$$

$$1.81 - 2.60 = \text{น้อย}$$

$$1.00 - 1.80 = \text{น้อยที่สุด}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ผักปลอดภัย อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวนสมาชิก 120 ราย สุ่มสัมภาษณ์จำนวน 92 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมในการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นผู้นำชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร ผลวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลด้านเพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	31.5
หญิง	63	68.5
อายุ		
40 ปี หรือน้อยกว่า	3	3.3
41 - 50 ปี	35	38.1
51 - 60 ปี	50	54.2
61 - 70 ปี	3	3.3
71 ปี หรือมากกว่า	1	1.1
ค่าต่ำสุด = 38	ค่าเฉลี่ย = 52.73	
ค่าสูงสุด = 71	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.333	
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	9	9.8
ประถมศึกษาปีที่ 4	39	42.4
ประถมศึกษาปีที่ 6	21	22.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	10.9
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ปวช.	6	6.5
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส.	5	5.4
ปริญญาตรี	2	2.2

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคมของเกษตรกรเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนมาก ร้อยละ 68.5 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 31.5 เป็นเพศชาย อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 54.2 มีอายุ ระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 38.1 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 3.3 มีอายุระหว่าง 40 ปี หรือน้อยกว่า และ 61 - 70 ปี และน้อยที่สุด ร้อยละ 1.1 มีอายุ 71 ปี หรือมากกว่า โดยมีอายุน้อยที่สุด 38 ปี และอายุมากที่สุด 71 ปี มีอายุเฉลี่ย 52.73 ปี มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.333

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 42.4 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา ร้อยละ 22.8 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 10.9 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ร้อยละ 9.8 ไม่ได้ศึกษา ร้อยละ 6.5 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 5.4 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปวส. และร้อยละ 2.2 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรของเกษตรกร

n = 92		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 คน	5	5.4
2 คน	21	22.8
3 คน	41	44.6
4 คน	16	17.4
5 คน	9	9.8
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าเฉลี่ย = 3.03	
ค่าสูงสุด = 5	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.010	
การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร		
ไม่เป็น	3	3.3
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	89	96.7
กลุ่มเกษตรกร	15	16.3
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	21	22.8
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	18	19.6
สหกรณ์การเกษตร	56	60.9
กองทุนหมู่บ้าน	19	20.7
ลูกค้า ธ.ก.ส.	54	58.7

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรของเกษตรกร ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 3 คน รองลงมา ร้อยละ 22.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 2 คน ร้อยละ 17.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4 คน ร้อยละ 9.8 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 5 คน และร้อยละ 4.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 1 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.03 คน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.010

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 3.3 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 96.7 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร โดยเกษตรกรร้อยละ 60.9 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 58.7 เป็นสมาชิกลูกค้า ธ.ก.ส. ร้อยละ 22.8 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 20.7 เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 19.6 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 16.3 สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การผลิตผักปลอดภัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
n = 92		
แหล่งรับข้อมูลข่าวสารและความรู้		
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	64	69.6
ญาติพี่น้อง	23	25.0
เพื่อนบ้าน	33	35.9
ผู้นำ (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน)	19	20.7
สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ, แผ่นพับ)	37	40.2
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ, โทรทัศน์)	28	30.4

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารการผลิตผักปลอดภัย ของเกษตรกร ดังนี้

แหล่งรับข้อมูลข่าวสารและความรู้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 40.2 ได้รับข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ, แผ่นพับ) ร้อยละ 35.9 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 30.4 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ, โทรทัศน์) ร้อยละ 25.0 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากญาติพี่น้อง และน้อยที่สุด ร้อยละ 20.7 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำ (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน)

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย		
1 - 3 ปี	16	17.3
4 - 6 ปี	36	39.2
7 - 9 ปี	24	26.1
10 - 12 ปี	9	9.8
13 - 15 ปี	7	7.6
ค่าต่ำสุด = 2 ปี	ค่าเฉลี่ย = 6.49 ปี	
ค่าสูงสุด = 15 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.209	

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นข้อมูลด้านประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ดังนี้

ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 39.2 มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยระหว่าง 4-6 ปี รองลงมาร้อยละ 26.1 มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย ระหว่าง 7-9 ปี ร้อยละ 17.3 มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย ระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 9.8 มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัย ระหว่าง 10-12 ปี และร้อยละ 7.6 มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยระหว่าง 13-15 ปี โดยมีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยต่ำสุด 2 ปี และสูงสุด 15 ปี มีประสบการณ์เฉลี่ย 6.49 ปี มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.209

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย/ปี		
1 - 3 ครั้ง	18	19.6
4 - 6 ครั้ง	40	43.4
7 - 9 ครั้ง	22	23.9
10 - 12 ครั้ง	8	8.7
มากกว่า 13 ครั้ง	4	4.4
ค่าต่ำสุด = 3	ค่าเฉลี่ย = 6.47	
ค่าสูงสุด = 15	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.903	

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นข้อมูลด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ดังนี้

ข้อมูลด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 43.4 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย ระหว่าง 4-6 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 23.9 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย ระหว่าง 7-9 ครั้ง ร้อยละ 19.6 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย ระหว่าง 1-3 ครั้ง ร้อยละ 8.7 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย ระหว่าง 10-12 ครั้ง และ ร้อยละ 4.4 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย มากกว่า 13 ครั้ง โดยมีการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยต่ำสุด 3 ครั้ง และสูงสุด 15 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.47 ครั้ง มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.903

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร ทั้งหมด (พื้นที่ปลูกผัก) รายได้ของเกษตรกรในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร

n = 92		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 คน	14	15.2
2 คน	47	51.1
3 คน	30	32.6
4 คน	1	1.1
ค่าต่ำสุด = 1 คน	ค่าเฉลี่ย = 2.20 คน	
ค่าสูงสุด = 4 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.699	

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลจำนวนแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร ดังนี้ จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 51.1 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 32.6 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 15.2 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 1.1 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 4 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 4 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.699

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ของตนเอง		
5 ไร่ หรือน้อยกว่า	38	41.4
6 - 10 ไร่	27	29.3
11 - 15 ไร่	17	18.4
16 - 20 ไร่	8	8.7
21 ไร่ หรือมากกว่า	2	2.2
ค่าต่ำสุด = 1 ไร่	ค่าเฉลี่ย = 8.35 ไร่	
ค่าสูงสุด = 25 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 5.409	
พื้นที่เช่า		
ไม่เช่า	72	78.3
เช่า	20	21.7
2 ไร่ หรือน้อยกว่า	1	1.1
3 - 4 ไร่	8	8.6
5 - 6 ไร่	7	7.6
7 - 8 ไร่	2	2.2
10 ไร่ หรือมากกว่า	2	2.2
ค่าต่ำสุด = 2 ไร่	ค่าเฉลี่ย = 1.11 ไร่	
ค่าสูงสุด = 10 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.356	
พื้นที่ที่เทศบาลพื้นเสาดจัดสรรให้ทำกิน		
ไม่ได้รับการจัดสรร	37	40.2
ได้รับการจัดสรร	55	59.8
1 งาน	32	34.8
2 งาน	10	10.9
3 งาน	8	8.7
4 งาน	5	5.4
ค่าต่ำสุด = 1 งาน	ค่าเฉลี่ย = 1.04 งาน	
ค่าสูงสุด = 4 งาน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.167	

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการถือครองที่ดินของเกษตรกร ดังนี้

พื้นที่ของตนเอง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 41.4 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง ระหว่าง 5 ไร่ หรือน้อยกว่า รองลงมา ร้อยละ 29.3 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองระหว่าง 6 - 10 ไร่ ไร่ ร้อยละ 18.4 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองระหว่าง 11 - 15 ไร่ ร้อยละ 8.7 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 16 - 20 ไร่ และร้อยละ 2.2 มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 21 ไร่ หรือมากกว่า โดยมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองต่ำสุด 16 ไร่ และสูงสุด 25 ไร่ มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 8.35 ไร่ มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.409

พื้นที่เช่า พบว่า เกษตรกรร้อยละ 78.3 ไม่เช่าพื้นที่ทำการเกษตร ร้อยละ 21.7 เช่าพื้นที่ทำการเกษตร โดยร้อยละ 8.6 เช่าพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 3 - 4 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 7.6 เช่าพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 5 - 6 ไร่ ร้อยละ 2.2 เช่าพื้นที่ทำการเกษตรระหว่าง 7 - 8 ไร่ และ 10 ไร่ หรือมากกว่า และร้อยละ 1.1 เช่าพื้นที่ทำการเกษตร 2 ไร่ หรือน้อยกว่า โดยเช่าพื้นที่ทำการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ และสูงสุด 10 ไร่ เช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.11 ไร่ มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.356

พื้นที่ที่เทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.8 พื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน ร้อยละ 40.2 ไม่ได้พื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน โดยร้อยละ 34.8 โดยพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน 1 งาน ร้อยละ 10.9 โดยพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน 2 งาน ร้อยละ 8.7 โดยพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน 3 งาน และร้อยละ 5.4 โดยพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน 4 งาน ต่ำสุด 1 งาน และสูงสุด 4 งาน พื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันธเสด็จสรรให้ทำกิน เฉลี่ย 1.04 งาน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.167

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลด้านรายได้รวมต่อปีของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย/ปี		
น้อยกว่า 30,000 บาท	1	1.1
30,001-60,000 บาท	19	20.7
70,001-90,000 บาท	43	46.7
90,001-120,000 บาท	27	29.3
120,001-150,000 บาท	2	2.2
ค่าต่ำสุด = 20,000 บาท	ค่าเฉลี่ย = 77,130.43 บาท	
ค่าสูงสุด = 150,000 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 24,127.080	

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านรายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ดังนี้

ข้อมูลด้านรายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 46.7 มีรายได้รวมระหว่าง 70,001-90,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29.3 มีรายได้รวมระหว่าง 90,001-120,000 บาท ร้อยละ 20.7 มีรายได้รวมระหว่าง 30,001-60,000 บาท ร้อยละ 2.2 มีรายได้รวมระหว่าง 120,001-150,000 บาท และร้อยละ 1.1 มีรายได้รวมน้อยกว่า 30,000 บาท โดยรายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ต่ำสุด 20,000 บาทและสูงสุด 150,000 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ย 77,130.43 บาท มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 24,127.080

ตอนที่ 2 สภาพการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

สภาพการผลิตผักปลอดภัยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติในการปลูกผักปลอดภัย ได้แก่ การวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดแมลง การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ต้นทุนการผลิต แหล่งเงินทุน การจำหน่ายผลผลิต หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้ และเหตุผลในการตัดสินใจทำการเกษตรปลูกพืชปลอดภัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตาราง

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลการวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก ของเกษตรกร

n = 92		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การวิเคราะห์ดิน		
ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน	70	76.1
มีการตรวจวิเคราะห์ดิน	22	23.9
ลักษณะพื้นที่ปลูก		
ที่ดอน	0	0.0
ที่ราบ	92	100.0

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก ของเกษตรกร ของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ดังนี้

การวิเคราะห์ดินของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 76.1 ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน และร้อยละ 23.9 มีการตรวจวิเคราะห์ดิน จากกรมพัฒนาที่ดินจังหวัด พิษณุโลก และกรมวิชาการเกษตร

ลักษณะพื้นที่ปลูกของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100 พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักและวิธีการให้น้ำ ของเกษตรกร

n = 92		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผัก (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)		
น้ำฝน	92	100.0
แหล่งน้ำธรรมชาติ	21	22.8
ปะปา	53	57.6
บ่อบาดาล	58	63.0
วิธีการให้น้ำ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ระบบน้ำหยด	15	16.3
ใช้สปริงเกอร์	20	21.7
ใช้สายยาง	92	100.0

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักและวิธีการให้น้ำ ของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ดังนี้

แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100.0 ใช้น้ำฝนในการปลูกผักปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 63.0 ใช้น้ำบ่อบาดาลในการปลูกผักปลอดภัย ร้อยละ 57.6 ใช้น้ำปะปาในการปลูกผักปลอดภัย และร้อยละ 22.8 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติในการปลูกผักปลอดภัย

วิธีการให้น้ำของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100.0 ให้น้ำ โดยการใช้น้ำสายยาง ร้อยละ 21.7 ให้น้ำโดยการใช้น้ำสปริงเกอร์ และร้อยละ 16.3 ให้น้ำโดยการใช้น้ำระบบน้ำหยด

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลการใส่ปุ๋ย ของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การใส่ปุ๋ยอินทรีย์		
ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	31	33.7
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	61	66.3
การใส่ปุ๋ยเคมี		
ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี	55	59.8
ใส่ปุ๋ยเคมี	37	40.2

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการใส่ปุ๋ย ของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ดังนี้

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปลูกผักปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 33.7 ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปลูกผักปลอดภัย

การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.8 ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 40.2 ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย

ตารางที่ 4.12 ข้อมูล การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และการปรับปรุงคุณภาพการผลิต ของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้แรงงานคน	92	100.0
ใช้สารเคมี	20	21.7
การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้สารเคมี	21	22.8
ใช้สารชีวภัณฑ์	63	68.5
ใช้วิธีผสมผสาน	67	72.8

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

		n = 92	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
การคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก			
ไม่มี	การคัดแยก	61	66.3
	มีการคัดแยก	31	33.7

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นข้อมูล การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และการปรับปรุงคุณภาพการผลิต ดังนี้

การกำจัดวัชพืชของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100.0 ใช้แรงงานคนในการกำจัดวัชพืช รองลงมา ร้อยละ 21.7 ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรร้อยละ 72.8 ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 68.5 ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 22.8 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

การคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.3 ไม่มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก และร้อยละ 33.7 การคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว ของเกษตรกร

		n = 92	
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
การเก็บเกี่ยว			
	ใช้กรรไกรตัดหรือมีด	92	100.0
	มือ	82	89.1
การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว			
	ไว้ในที่ร่ม	92	100.0
	คัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย	30	32.6
	ทำความสะอาดก่อนจำหน่าย	72	78.3
	คัดแยกที่มีตำหนิก่อนจำหน่าย	31	33.7

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการใส่ปุ๋ย ของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย ดังนี้

การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้กรรไกรตัดหรือมีดในการเก็บเกี่ยว รองลงมา ร้อยละ 89.1 ใช้มือในการเก็บเกี่ยว

การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) เก็บผลผลิตไว้ในที่ร่ม รองลงมา ร้อยละ 78.3 เกษตรกรทำความสะอาดก่อนจำหน่าย ร้อยละ 33.7 เกษตรกรคัดแยกที่มีตำหนีก่อนจำหน่าย และร้อยละ 32.6 เกษตรกรคัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลด้านต้นทุน ผลผลิต และรายได้จากการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

n = 92

ชนิดผัก	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)	ต้นทุนการผลิต /ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (บาท/ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (กิโลกรัม/ไร่)	รายได้ /ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (บาท/ไร่)
มะเขือเปราะ	14.3	12,125	1,250	34,875
ถั่วฝักยาว	10.8	5,526	2,520	34,126
พริก	9.7	15,450	2,550	35,235
คะน้า	8.7	5,234	1,150	15,550
มะนาว	6.5	10,320	1,230	20,340
บวบเหลี่ยม	5.4	8,240	1,550	18,120
ผักบุ้ง	5.4	3,500	1,150	9,450
กวางตุ้ง	4.3	5,524	2,210	25,250
คื่นฉ่าย	4.3	6,586	1,360	26,150
ผักกาดขาว	4.3	12,450	2,240	32,650
ฟักทอง	3.2	7,520	2,530	25,750
ข่า	2.1	2,246	1,450	9,650
ตะไคร้	2.1	2,250	1,290	5,140
ผักชี	2.1	3,830	710	14,350
กระเพรา	2.1	2,560	1,250	10,445
มะเขือเทศ	2.1	6,530	1,140	18,750
แตงกวา	2.1	4,545	1,260	25,250

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 92

ชนิดผัก	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)	ต้นทุนการผลิต /ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (บาท/ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (กิโลกรัม/ไร่)	รายได้ /ไร่ (ค่าเฉลี่ย) (บาท/ไร่)
ชะอม	2.1	2,565	1,225	18,125
มะเขือยาว	2.1	5,145	2,872	24,550
โหระพา	2.1	2,560	1,160	12,350
หอมแบ่ง	2.1	5,125	1,150	19,680
\bar{X}		6182.4	1583.1	20751.7

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านต้นทุน ผลผลิต และรายได้จากการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ดังนี้

การปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรปลูกผักที่มีต้นทุนการผลิตต่ำสุดคือ ข่า ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,246 บาท รองลงมา ตะไคร้ ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,250 บาท และ กระเพรา ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,260 บาท ผักที่มีรายได้สูงสุดคือ พริก รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 35,235 บาท รองลงมา มะเขือเปราะ รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 34,875 บาท และ มะเขือยาว รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 34,126 บาท ผักที่มีผลผลิตต่อไร่สูงสุดคือ มะเขือยาว ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,872 กิโลกรัม รองลงมา พริก ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,550 กิโลกรัม และ พักทอง ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,530 กิโลกรัม การปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกรปลูกผักทั้งหมด 21 ชนิด มีค่าเฉลี่ยดังนี้ ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 6,182.4 บาท ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 1,583.1 กิโลกรัม รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 20,751.7 บาท

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก วิธีการจำหน่ายผลผลิต ของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ของตนเอง	92	100.0
กู้จาก ธ.ก.ส.	21	22.8
กู้กองทุนหมู่บ้าน	44	47.8
กู้จากธนาคารพาณิชย์	5	5.4
วิธีการจำหน่ายผลผลิต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จำหน่ายผู้บริโภครโดยตรง	41	44.6
จำหน่ายผ่านสหกรณ์การเกษตร	67	72.8
ผู้ค้ามารับจากแปลง	5	5.4

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก วิธีการจำหน่ายผลผลิต ของเกษตรกร ดังนี้

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100.0 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 47.8 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 22.8 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. และร้อยละ 5.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้จากธนาคารพาณิชย์

วิธีการจำหน่ายผลผลิต พบว่าเกษตรกรร้อยละ 72.8 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์การเกษตร รองลงมา ร้อยละ 44.6 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตผ่านผู้บริโภครโดยตรง ร้อยละ 5.4 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตโดยผู้ค้ามารับจากแปลง

ตารางที่ 4.16 หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย และเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย ของเกษตรกร

n = 92

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ	67	72.8
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	10	10.9
สหกรณ์การเกษตร	23	25.3
เทศบาลตำบลพันเสา	78	84.8
เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนบ้านชักชวนหรือทำตามเพื่อนบ้าน	7	7.6
ขายได้ราคาที่สูงกว่า	92	100.0
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	72	78.3
สุขภาพอนามัย	82	89.1

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลหน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย และเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย ของเกษตรกร ดังนี้

ข้อมูลหน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 84.8 คือเทศบาลตำบลพันเสา รองลงมาร้อยละ 72.8 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากสำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ ร้อยละ 25.3 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากสหกรณ์การเกษตร และ ร้อยละ 10.9 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100.0 เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัยคือขายได้ราคาที่สูงกว่า รองลงมา ร้อยละ 89.1 เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย คือสุขภาพอนามัย และร้อยละ 7.6 เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย คือเพื่อนบ้านชักชวนหรือทำตามเพื่อนบ้าน

ตอนที่ 2.1 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก

ตารางที่ 4.17 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 1 น้ำ

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
n = 92		
1. น้ำ		
1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต	92	100.0
1.2 น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่มหรือเทียบเท่า	78	84.8

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 1 น้ำ ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 100.0 ระบุว่าน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต และ ร้อยละ 84.8 น้ำที่เกษตรกรใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่ม หรือเทียบเท่า

ตารางที่ 4.18 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
n = 92		
2. พื้นที่ปลูก		
2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลผลิต	92	100.0
2.2 พื้นที่ในการผลิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	92	100.0

จากตารางที่ 4.18 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 100.0 ระบุว่าพื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลผลิต และพื้นที่ในการผลิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.19 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร

n = 92

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร		
3.1 ผู้ปฏิบัติ ต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ถูกต้อง	85	92.4
3.2 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามคำแนะนำของกรมวิชาการ เกษตรหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียน	82	89.1
3.3 ทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร และ อุปกรณ์หลังใช้ทุกครั้ง	68	73.9

จากตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 3 วัตถุอันตรายทางการเกษตร ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 92.4 ระบุว่าผู้ปฏิบัติมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง รองลงมา ร้อยละ 89.1 ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียน และร้อยละ 73.9 ทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์หลังใช้ทุกครั้ง

ตารางที่ 4.20 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

n = 92

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว		
3.3 4.1 ไม่ใช่สิ่งจับถ้ำของคนมาเป็นปุ๋ย	92	100.0

จากตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 100.0 ระบุว่าเกษตรกรไม่ใช่สิ่งจับถ้ำของคนมาเป็นปุ๋ย

ตารางที่ 4.21 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

n = 92

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว		
5.1 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน	86	93.5
5.2 เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตาม ความต้องการของตลาด	85	92.4
5.3 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการ ปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	79	85.9

จากตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 93.5 ระบุว่าใช้อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 92.4 ระบุว่าเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด และร้อยละ 85.9 ระบุว่าเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

ตารางที่ 4.22 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 6 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา		n = 92
6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อน	79	85.9

จากตารางที่ 4.22 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 6 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษาดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 85.9 ระบุว่ามีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อน

ตารางที่ 4.23 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก
ข้อกำหนดที่ 7 สุขลักษณะส่วนบุคคล

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล		n = 92
7.1 ผู้ที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต	76	82.6

จากตารางที่ 4.23 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 7 สุขลักษณะส่วนบุคคล ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 82.6 ระบุว่าผู้ที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต

ตารางที่ 4.24 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ

n = 92

ประเด็น	ปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ		
8.1 มีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้	70	76.1
8.2 การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลผลิต	81	88.0

จากตารางที่ 4.24 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลการปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ของเกษตรกร ตามข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 76.1 ระบุว่ามีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ รองลงมาเกษตรกรร้อยละ 88.0 ระบุว่ามีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลผลิต

เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยตามหลักวิชาการ โดยรวมคะแนนที่ได้ของเกษตรกรแต่ละคน นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อแสดงระดับการปฏิบัติของเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.15-4.21

ตารางที่ 4.25 ระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย

n = 92

การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อยที่สุด (0-1 ข้อ)	0	0.0
ระดับน้อย (4-6 ข้อ)	2	2.3
ระดับปานกลาง (7-9 ข้อ)	13	14.2
ระดับมาก (10-12 ข้อ)	41	44.6
ระดับมากที่สุด (13-15 ข้อ)	36	38.9
ค่าต่ำสุด = 6	ค่าเฉลี่ย = 12.95	
ค่าสูงสุด = 15		

จากตารางที่ 4.25 ระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรร้อยละ 46.8 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ปฏิบัติระหว่าง 14-15 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 33.7 มีการปฏิบัติในระดับมาก ปฏิบัติระหว่าง 12-13 ข้อ ร้อยละ 14.1 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ปฏิบัติระหว่าง 10-11 ข้อ ร้อยละ 5.4 มีการปฏิบัติในระดับน้อย ปฏิบัติ 8-9 ข้อ โดยเกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 8 ข้อ และมากที่สุด 15 ข้อ เฉลี่ยปฏิบัติ 12.95 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย

3.1 ปัญหาในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร เป็นการศึกษาปัญหาด้านต่างๆ ในการผลิตในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตในการปลูกผักปลอดภัย ด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกรปัจจัยการผลิต และการตลาด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตาราง

ตารางที่ 4.26 ปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

n =92

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การคัดเลือกพันธุ์	11 (12.0)	14 (15.2)	25 (27.2)	14 (15.2)	18 (19.6)	2.52	น้อย
2. การปลูก	8 (8.7)	17 (18.5)	31 (33.7)	23 (25.0)	10 (10.9)	2.79	ปานกลาง
3. การควบคุมวัชพืช	10 (10.9)	22 (23.9)	37 (40.2)	19 (25.0)	3 (4.3)	2.90	ปานกลาง
4. การป้องกันกำจัดโรคพืช	29 (31.5)	39 (42.4)	12 (13.0)	10 (10.9)	2 (2.2)	3.90	มาก
5. การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	49 (55.3)	23 (25.0)	17 (18.5)	2 (2.2)	1 (1.1)	4.27	มากที่สุด
6. ผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง	10 (10.9)	5 (5.4)	16 (17.4)	33 (35.9)	28 (30.4)	2.30	น้อย
7. การปรับปรุงบำรุงดิน	24 (26.1)	12 (13.0)	25 (27.2)	13 (14.1)	18 (19.6)	3.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.26 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในระดับมากที่สุดในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 มีปัญหาในระดับมากในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคพืช โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 มีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องการปลูก การควบคุมวัชพืช และการปรับปรุงบำรุงดิน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.79 2.90 และ 3.12 ตามลำดับ และมีปัญหาในระดับน้อยในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ และ ผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 และ 2.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

n =92

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ขาดเจ้าหน้าที่ให้ คำแนะนำปรึกษา	8 (8.7)	2 (2.2)	59 (64.1)	12 (21.7)	8 (8.7)	2.96	ปานกลาง
2. การส่งเสริมไม่ ต่อเนื่อง	63 (68.5)	14 (15.2)	10 (10.9)	4 (4.3)	1 (1.1)	4.46	มากที่สุด
3. ขาดแปลงต้นแบบ ในการศึกษาดูงาน	36 (39.1)	4 (4.3)	29 (31.5)	23 (25.0)	0 (0.0)	3.58	มาก
4. ขาดสื่อในการ ส่งเสริมความรู้เรื่อง การผลิตผักปลอดภัย	55 (59.8)	21 (22.8)	6 (6.5)	7 (7.6)	3 (3.3)	4.28	มากที่สุด
5. ขาดการ ประชาสัมพันธ์อย่าง ทั่วถึง	15 (16.3)	30 (32.6)	20 (21.7)	14 (15.2)	13 (14.1)	2.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.27 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ระดับมากที่สุดในเรื่องการส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง และขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 และ 4.28 ตามลำดับ มีปัญหาในระดับมากในเรื่องขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 มีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96 และ 2.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต

n =92

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร	22 (23.9)	24 (26.1)	30 (32.6)	13 (14.1)	3 (3.3)	3.53	มาก
2. ขาดเมล็ดพันธุ์ดี	12 (13.0)	19 (20.7)	32 (34.8)	19 (20.7)	10 (10.9)	3.04	ปานกลาง
3. ปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง	57 (62.0)	19 (20.7)	6 (6.5)	8 (8.7)	2 (2.2)	4.32	มากที่สุด
4. ปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภาพราคาแพง	6 (6.5)	5 (5.4)	40 (43.5)	25 (27.2)	16 (17.4)	2.57	น้อย
5. ขาดแคลนเงินทุน	33 (35.9)	8 (8.7)	31 (33.7)	20 (21.7)	0 (0.0)	3.59	มาก

จากตารางที่ 4.28 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านปัจจัยการผลิตที่ก่อกวนของเกษตรกรระดับมากที่สุดในเรื่องปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 มีปัญหาในระดับมากในเรื่องแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและขาดแคลนเงินทุน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.59 ตามลำดับมีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องขาดเมล็ดพันธุ์ดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.04 ปัญหาในระดับน้อยในเรื่องปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภาพราคาแพง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.57

ตารางที่ 4.29 ปัญหาด้านการตลาด

n =92

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ราคาผลผลิตตกต่ำ	25 (27.2)	30 (32.6)	20 (21.7)	17 (18.5)	0 (0.0)	3.68	มาก
2. ไม่มีตลาดรองรับ ผลผลิต	15 (16.3)	24 (26.1)	34 (37.0)	19 (20.7)	0 (0.0)	3.38	ปานกลาง
3. คุณภาพของผลผลิต	15 (16.3)	18 (19.6)	20 (21.7)	21 (22.8)	18 (19.6)	2.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.29 พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาดของเกษตรกร ระดับมากในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.68 มีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่องไม่มีตลาดรองรับผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.38 และ 2.90 ตามลำดับ

3.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ได้มีข้อเสนอ ดังนี้

3.2.1 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรร้อยละ 80.10 ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และการป้องกันกำจัด

3.2.2 การจัดหาแหล่งน้ำ เกษตรกร ร้อยละ 74.75 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขุดลอกพัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร เพื่อกักเก็บน้ำให้มีปริมาณน้ำใช้เพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต

3.2.3 การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เกษตรกร ร้อยละ 42.25 ให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดฝึกอบรมในเรื่องการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เพื่อลดปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพง

ตอนที่ 4 การได้รับความรู้และความต้องการได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตร ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่

ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาความต้องการด้านการส่งเสริมของเกษตรกร ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตหัวเห็ดฉิ่ง ด้านช่องทางการส่งเสริมการเกษตร ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรและด้านการให้บริการและการสนับสนุนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 การได้รับความรู้ของเกษตรกร

เนื้อหาความรู้	ระดับการได้รับความรู้					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การเตรียมดิน	6 (6.5)	6 (6.5)	17 (15.9)	38 (41.3)	25 (27.2)	2.24	น้อย
2. วิธีการปลูก	13 (14.1)	4 (4.3)	21 (22.8)	26 (28.3)	28 (30.4)	2.43	น้อย
3. การปรับปรุงบำรุงดิน	4 (4.3)	1 (1.1)	25 (27.2)	32 (34.8)	30 (32.6)	2.10	น้อย
4. การจัดการปุ๋ย	1 (1.1)	0 (0.0)	24 (26.1)	33 (35.9)	34 (37.0)	1.91	น้อย
5. การป้องกันกำจัดศัตรูผัก	5 (5.4)	2 (2.2)	23 (25.0)	30 (32.6)	32 (34.8)	2.11	น้อย
6. การป้องกันและกำจัดโรคพืช	7 (7.6)	0 (0.0)	24 (26.1)	30 (32.6)	31 (33.7)	2.15	น้อย
7. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง	8 (8.7)	3 (3.3)	24 (26.1)	30 (32.6)	27 (29.3)	2.29	น้อย

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

n = 92

เนื้อหาความรู้	ระดับการได้รับความรู้					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2 (2.2)	2 (2.2)	25 (27.2)	32 (34.8)	31 (33.7)	2.04	น้อย
9. การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม	6 (6.5)	1 (1.1)	24 (26.1)	31 (33.7)	30 (32.6)	2.15	น้อย

จากตารางที่ 4.30 พบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยในระดับน้อย ในเรื่องวิธีการปลูก การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง การเตรียมดิน การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม การป้องกันและกำจัด โรคพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การปรับปรุงบำรุงดินและ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดการปุ๋ย ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.43 2.29 2.24 2.15 2.15 2.11 2.10 2.04 และ 1.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

n = 92

เนื้อหาความรู้	ระดับความต้องการ					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การเตรียมดิน	13 (12.1)	15 (16.3)	24 (26.1)	31 (33.7)	9 (9.8)	2.91	ปานกลาง
2. วิธีการปลูก	53 (57.6)	16 (17.4)	16 (17.4)	6 (6.5)	1 (1.1)	4.24	มาก
3. การปรับปรุงบำรุงดิน	43 (46.7)	19 (20.7)	23 (25.0)	5 (5.4)	2 (2.2)	4.04	มาก
4. การจัดการปุ๋ย	57 (62.0)	10 (10.9)	20 (21.7)	5 (5.4)	0 (0.0)	4.29	มากที่สุด

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

n = 92

เนื้อหาความรู้	ระดับความต้องการ					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	56 (60.9)	13 (14.1)	18 (19.6)	5 (5.4)	0 (0.0)	4.30	มากที่สุด
6. การป้องกันและกำจัดโรคพืช	56 (60.9)	18 (19.6)	14 (15.2)	4 (4.3)	0 (0.0)	4.37	มากที่สุด
7. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง	33 (35.9)	14 (15.2)	25 (27.2)	16 (17.4)	4 (4.3)	3.61	มาก
8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	13 (14.1)	22 (23.9)	30 (32.6)	22 (23.9)	5 (5.4)	3.17	ปานกลาง
9. การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม	32 (34.8)	6 (6.5)	23 (25.0)	19 (20.7)	12 (13.0)	3.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.31 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยในระดับมากที่สุดในเรื่องการป้องกันและกำจัดโรคพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการปุ๋ย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 4.30 และ 4.29 ตามลำดับ ในระดับมากในเรื่องวิธีการปลูก การปรับปรุงบำรุงดินและการผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 4.04 และ 3.61 ตามลำดับ ในระดับปานกลางในเรื่องการตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการเตรียมดิน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39 3.17 และ 2.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ความต้องการการส่งเสริมด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

n = 92

เนื้อหาความรู้	ช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร (\bar{X} / ความหมาย)								
	สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
	ราชการ	เอกชน	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	โทรทัศน์	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต
1. การเตรียมดิน	3.25	2.20	3.42	3.26	2.96	2.18	2.28	1.65	2.96
	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อยที่สุด	ปานกลาง
2. วิธีการปลูก	3.20	2.11	3.51	3.70	3.21	2.32	2.03	1.86	3.21
	มาก	น้อย	มาก	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	ปานกลาง
3. การปรับปรุงบำรุงดิน	3.25	1.99	3.52	3.72	2.96	2.28	2.30	2.28	2.96
	ปานกลาง	น้อย	มาก	มาก	ปานกลาง	น้อยที่สุด	น้อย	น้อย	ปานกลาง
4. การจัดการปุ๋ย	3.78	2.83	3.43	3.61	3.25	2.36	2.90	2.04	3.25
	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง
5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	3.95	2.50	3.79	3.95	3.43	2.98	2.72	2.49	3.43
	มาก	น้อย	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	มาก

ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

n = 92

เนื้อหาความรู้	ช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร (\bar{X} / ความหมาย)								
	สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
	ราชการ	เอกชน	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	โทรทัศน์	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต
6. การป้องกันและกำจัด โรคพืช	3.72 มาก	1.67 น้อยที่สุด	3.88 มาก	3.86 มาก	3.52 มาก	2.82 ปานกลาง	2.79 น้อย	2.32 น้อย	3.52 มาก
7. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำ หมักชีวภาพ/สารไล่แมลง	3.01 ปานกลาง	1.90 น้อย	3.62 มาก	3.10 ปานกลาง	3.50 มาก	2.32 น้อย	2.30 น้อย	2.32 น้อย	3.50 มาก
8. การเก็บเกี่ยวและการ ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3.15 ปานกลาง	2.00 น้อย	3.22 ปานกลาง	3.21 ปานกลาง	2.86 ปานกลาง	2.28 น้อย	2.83 ปานกลาง	1.95 น้อย	2.86 ปานกลาง
9. การตลาด/การบริหาร จัดการกลุ่ม	3.05 ปานกลาง	2.05 น้อย	3.90 มาก	3.25 ปานกลาง	2.93 ปานกลาง	2.17 น้อย	2.72 ปานกลาง	1.97 น้อย	2.93 ปานกลาง
\bar{X} / ความหมาย	3.37 ปานกลาง	2.13 น้อย	3.58 มาก	3.51 มาก	3.18 ปานกลาง	2.41 น้อย	2.54 น้อย	2.09 น้อย	3.14 ปานกลาง

จากตารางที่ 4.32 แสดงให้เห็นความต้องการการส่งเสริมด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

การเตรียมดิน ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมาก ผ่านทางแผ่นพับ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42 ในระดับปานกลางผ่านทางคู่มือ บุคคลราชการ ไปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.26 3.25 และ 2.96 ตามลำดับ ในระดับน้อยผ่านทางไปสเตอร์ โทรทัศน์ และวิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.28 2.20 และ 2.18 ตามลำดับ และในระดับน้อยที่สุดผ่านทาง วิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.65

การปลูก ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านทางบุคคลราชการ แผ่นพับ และคู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.20 3.51 และ 3.70 ตามลำดับ ในระดับปานกลาง ผ่านทางไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 ในระดับน้อยผ่านทางสื่อบุคคล เอกชน วิทยุ โทรทัศน์ วิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.11 2.32 2.03 และ 1.86 ตามลำดับ

การปรับปรุงบำรุงดิน ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านทางแผ่นพับคู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.52 และ 3.72 ในระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ ไปสเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25 2.96 และ 2.96 ในระดับน้อยผ่านทางเอกชน วิทยุ โทรทัศน์ และวิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.99 2.28 2.30 และ 2.28 ตามลำดับ

การจัดการปุ๋ย ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่าน บุคคลราชการ แผ่นพับและคู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 3.43 และ 3.61 ตามลำดับ ในระดับปานกลางผ่าน เอกชน ผ่านทางไปสเตอร์ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.83 3.25 2.90 และ 3.25 ในระดับน้อยผ่านทาง วิทยุ และ วิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 และ 2.28

การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านช่องทางสื่อบุคคลราชการ แผ่นพับ และคู่มือ ไปสเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 3.79 3.95 3.43 และ 4.43 ตามลำดับ ในระดับปานกลางผ่านทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 และ 2.72 ในระดับน้อยผ่านทางสื่อบุคคลเอกชน และวิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 และ 2.49 ตามลำดับ

การป้องกันและกำจัดโรคพืช ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านผ่านทางบุคคลราชการ แผ่นพับ คู่มือไปสเตอร์ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.72 3.88 3.86 3.52 และ 3.52 ตามลำดับ ในระดับปานกลางผ่านทางวิทยุ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 ในระดับน้อยผ่านทางโทรทัศน์ และวิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.79 และ 2.32 ตามลำดับ และในระดับน้อยที่สุดผ่านทาง และสื่อบุคคลเอกชน โดยมีค่าเฉลี่ย 1.67

การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านทาง แผ่นพับ และไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 และ 3.50 ตามลำดับ ในระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ คู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.01 และ 3.10 ตามลำดับ และในระดับ

น้อยผ่านบุคคลเอกชน วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ และทางอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.90 และ 2.32 2.30 และ 2.32 ตามลำดับ

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ แผ่นพับ และคู่มือ ไปสเตอร์โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.15 3.22 3.21 2.86 2.83 และ 2.86 ตามลำดับ และในระดับน้อยผ่านทาง บุคคลเอกชน วิทยุ วีดีโอ และ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.00 2.28 และ 1.95 ตามลำดับ

การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม ช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากผ่านทางแผ่นพับ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.90 ในระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ คู่มือ ไปสเตอร์โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 3.25 2.93 2.72 และ 2.93 ตามลำดับ และในระดับน้อยผ่านทาง บุคคลเอกชน วิทยุ วีดีโอ และ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.05 2.17 และ 1.97 ตามลำดับ

จากการศึกษาความต้องการส่งเสริมด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร พบว่า ช่องทางในการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในภาพรวมระดับมากผ่านทางแผ่นพับ และคู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.51 ตามลำดับ ในภาพรวมระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ และไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.37 และ 3.18 ในภาพรวมระดับน้อยผ่านทางบุคคลเอกชน วิทยุโทรทัศน์ และ วีดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 2.41 2.54 และ 2.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

n = 92

เนื้อหาความรู้	วิธีการส่งเสริมการเกษตร (\bar{X} / ความหมาย)			
	การบรรยาย	การสาธิต	การฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษาดูงาน
1. การเตรียมดิน	2.93	3.80	2.38	2.09
	ปานกลาง	มาก	น้อย	น้อย
2. วิธีการปลูก	3.21	3.21	2.47	2.27
	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย
3. การปรับปรุงบำรุงดิน	2.96	3.12	2.40	2.28
	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย
4. การจัดการปุ๋ย	3.25	3.25	2.70	2.23
	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	3.43	3.43	2.89	2.67
	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

n = 92

เนื้อหาความรู้	วิธีการส่งเสริมการเกษตร (\bar{X} / ความหมาย)			
	การบรรยาย	การสาธิต	การฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษาดูงาน
6. การป้องกันและกำจัด โรคพืช	3.52 มาก	3.52 มาก	3.10 ปานกลาง	2.53 น้อย
7. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก ชีวภาพ/สารไล่แมลง	3.50 มาก	3.50 มาก	2.82 ปานกลาง	2.40 น้อย
8. การเก็บเกี่ยวและการ ปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	2.86 ปานกลาง	2.86 ปานกลาง	2.60 น้อย	2.20 น้อย
9. การตลาด/การบริหาร จัดการกลุ่ม	2.93 ปานกลาง	2.93 ปานกลาง	2.59 น้อย	2.09 น้อย
\bar{X} / ความหมาย	3.17 มาก	3.29 มาก	2.66 ปานกลาง	2.30 น้อย

จากตารางที่ 4.33 แสดงให้เห็นถึงความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

การเตรียมดิน วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากในรูปแบบการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.80 ในระดับปานกลางในรูปแบบการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.93 และในระดับน้อยในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.38 และ 2.09 ตามลำดับ

วิธีการปลูก วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางในรูปแบบการการบรรยาย และสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 และ 3.21 ตามลำดับ ในระดับน้อยในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 และ 2.27 ตามลำดับ

การปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางในรูปแบบการบรรยาย และการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96 และ 3.21 ตามลำดับ ในระดับน้อยในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.40 และ 2.28 ตามลำดับ

การจัดการปุ๋ย วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางในรูปแบบการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25 3.25 และ 2.70 ตามลำดับ ในระดับน้อยในรูปแบบการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.23

การป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากในรูปแบบการบรรยาย และการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 และ 3.43 ตามลำดับ และในระดับปานกลางในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.89 และ 2.67 ตามลำดับ

การป้องกันและกำจัดโรคพืช วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากในรูปแบบการสาธิต และการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.52 และ 3.52 ตามลำดับ และในระดับปานกลางในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.10 และในระดับน้อยในรูปแบบการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.53

การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับมากในรูปแบบการบรรยายและการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.50 ตามลำดับ ในระดับปานกลางในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.82 และในระดับปานกลางในรูปแบบการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.40

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางในรูปแบบการบรรยาย และการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.86 และ 2.86 ตามลำดับ และในระดับน้อยในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.60 และ 2.20 ตามลำดับ

การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม วิธีการส่งเสริมการเกษตรที่ต้องการในระดับปานกลางในรูปแบบการบรรยาย และการสาธิต โดยมีค่าเฉลี่ย 2.93 และ 2.93 ตามลำดับ และในระดับน้อยในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.59 และ 2.09 ตามลำดับ

จากการศึกษาความต้องการการส่งเสริมด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร พบว่า วิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการในภาพรวมระดับมากในรูปแบบการสาธิต และการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.17 และ 3.29 ตามลำดับ ในระดับปานกลางในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.66 และในระดับน้อยในรูปแบบการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.30

ตารางที่ 4.34 ความต้องการการส่งเสริมด้านการให้บริการและการสนับสนุนของเกษตรกร

n = 92

ประเด็น	ระดับความต้องการ					\bar{X}	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี	63 (68.5)	18 (19.6)	11 (12.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.57	มากที่สุด
2. การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก	64 (69.6)	20 (21.7)	8 (8.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.61	มากที่สุด
3. การจัดหาแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ	4 (4.3)	13 (14.1)	27 (29.3)	31 (33.7)	17 (18.5)	2.52	ปานกลาง
4. การสนับสนุนด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด	4 (4.3)	23 (25.0)	24 (26.1)	33 (35.9)	8 (8.7)	2.80	ปานกลาง
5. การสนับสนุนการรวมกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย	16 (17.4)	16 (17.4)	22 (23.9)	34 (37.0)	4 (4.3)	3.07	ปานกลาง
6. การจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต	40 (43.5)	36 (39.1)	12 (13.0)	4 (4.3)	0 (0.0)	4.22	มาก
7. การประกันราคาผลผลิต	42 (45.7)	40 (43.5)	10 (10.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.35	มากที่สุด
8. การเยี่ยมชมให้คำแนะนำต่อเนื่อง	17 (18.5)	22 (23.9)	42 (45.7)	11 (12.0)	0 (0.0)	3.49	ปานกลาง
9. การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม	11 (12.0)	23 (25.0)	46 (50.0)	12 (13.0)	0 (0.0)	3.36	ปานกลาง
10. การให้บริการเอกสารคำแนะนำ	10 (10.9)	27 (29.3)	44 (47.8)	11 (12.0)	0 (0.0)	3.39	มาก

จากตารางที่ 4.34 พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านการให้บริการและการสนับสนุนในระดับมากที่สุดในเรื่องการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก และการประกันราคาผลผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 4.61 และ 4.35 ตามลำดับ ในระดับมากในเรื่องการจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการให้บริการเอกสาร

คำแนะนำ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 4.22 ตามลำดับ และในระดับปานกลางในเรื่อง การจัดหาแหล่ง
สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด การสนับสนุนการรวม
กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย การสนับสนุนการรวม กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย การเชื่อมโยงให้คำแนะนำ
ต่อเนื่อง การจัดฝึกอบรม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 2.80 3.07 3.49 และ 3.36 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก (2) สภาพการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก (4) ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก จากข้อมูลสภาพการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกรในฤดูกาลผลิตปี 2560/61 สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 120 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่จะศึกษาจากสูตรของ Taro Yamanae โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยการจับสลากรายชื่อเกษตรกร ที่ใช้ในการศึกษาตามสัดส่วนของแต่ละหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเอง ช่วงระหว่างเดือนเมษายน 2561 ถึงเดือนมิถุนายน 2561 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 52.73 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.03 คน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร และกลุ่มหรือสถาบันที่เกษตรกรเป็นสมาชิกมากที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การปลูกผักปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.49 ปี เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.47 ครั้ง

2) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรดังนี้ พื้นที่ของตนเองมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 8.35 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.11 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาล พันเสด็จสรรให้ทำกิน เฉลี่ย 1.04 ไร่ เกษตรกรมีรายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 77,130.43 บาท/ปี

1.3.2 สภาพการผลิตของเกษตรกร

1) จากการศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร ได้แก่ การวิเคราะห์ดิน ลักษณะพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักและวิธีการให้น้ำ การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และการปรับปรุงคุณภาพการผลิต การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว ข้อมูลแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผัก วิธีการจำหน่ายผลผลิต และการอบรมของเกษตรกรดังนี้

การวิเคราะห์ดินของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน มีเพียงร้อยละ 23.9 ที่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน จากกรมพัฒนาที่ดิน จังหวัดพิษณุโลก และกรมวิชาการเกษตร

ลักษณะพื้นที่ปลูกทั้งหมดเป็นที่ราบ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำบ่อบาดาลในการปลูกผักปลอดภัย และเกษตรกรร้อยละ 57.6 ใช้น้ำปะปาของกลุ่มผักแปลงใหญ่ในการปลูกผักปลอดภัย วิธีการให้น้ำของเกษตรกรทั้งหมดให้น้ำโดยการใช้สายยาง และพบว่า ร้อยละ 21.7 และ 16.3 เกษตรกรมีการให้น้ำโดยใช้สปริงเกอร์ และใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.3 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ และมีเกษตรกรร้อยละ 33.7 ไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปลูกผักปลอดภัย การใส่ปุ๋ยเคมีของเกษตรกร

พบว่าเกษตรกรร้อยละ 59.8 ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย และมีเกษตรกรรองลงมา ร้อยละ 40.2 ใส่ปุ๋ยเคมีในการปลูกผักปลอดภัย

การกำจัดวัชพืชทั้งหมดใช้แรงงานคน โดยใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช ร้อยละ 21.7 การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช รองลงมา ร้อยละ 68.5 ใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และร้อยละ 22.8 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

การคัดแยกหรือการตัดแต่งผัก เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนขาย มีร้อยละ 33.7 มีการคัดแยกหรือการตัดแต่งผักก่อนจำหน่าย

การเก็บเกี่ยวของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้กรรไกรตัดหรือมีดในการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวเกษตรกรทั้งหมดเก็บผลผลิตไว้ในที่ร่ม มีเกษตรกรร้อยละ 78.3 ทำความสะอาดก่อนจำหน่าย เกษตรกรร้อยละ 33.7 เกษตรกรคัดแยกที่มีตำหนีก่อนจำหน่ายและร้อยละ 32.6 เกษตรกรคัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรทั้งหมดแหล่งเงินทุนของตนเองในการปลูกผัก รองลงมา ร้อยละ 47.8 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้กองทุนหมู่บ้าน และร้อยละ 22.8 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การเกษตร. และร้อยละ 5.4 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกผักกู้จากธนาคารพาณิชย์

วิธีการจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์การเกษตร รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 44.6 จำหน่ายผลผลิตผ่านผู้บริโภครโดยตรง และเกษตรกรร้อยละ 5.4 จำหน่ายผลผลิตโดยผู้ค้ามารับจากแปลง

หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากทางเทศบาลตำบลพันเสา รองลงมา ร้อยละ 72.8 ได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากสำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ ร้อยละ 25.3 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 10.9 อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 14.3 ปลูกมะเขือเปราะ ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 12,125 บาท ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 1,250 กิโลกรัม รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 34,875 บาท รองลงมา ร้อยละ 10.8 ปลูกถั่วฝักยาว ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 5,526 บาท ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,520 กิโลกรัม รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 34,126 บาท ร้อยละ 9.7 ปลูกพริก ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 15,450 บาท ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,550 กิโลกรัม รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 35,235 บาท ร้อยละ

ของเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยดังนี้ ต้นทุนการผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 6,182.4 บาท ผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 1,583.1 กิโลกรัม รายได้จากการผลิตผักต่อไร่โดยเฉลี่ย 20,751.7 บาท

เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรทั้งหมดตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตผักปลอดภัยเพราะขายได้ราคาที่สูงกว่าท้องตลาดทั่วไป รองลงมา ร้อยละ 89.1 คือสุขภาพอนามัย และร้อยละ 7.6 คือเพื่อนบ้านชักชวนหรือทำตามเพื่อนบ้าน

2) การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ได้แก่ น้ำ พื้นที่ปลูก วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา สุขลักษณะส่วนบุคคล บันทึกข้อมูลและการตามสอบ ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 1 น้ำ พบว่าเกษตรกรทั้งหมดใช้น้ำในกระบวนการผลิตผักปลอดภัยมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต และเกษตรกรร้อยละ 84.8 น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่ม หรือเทียบเท่า

ข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก พบว่าเกษตรกร พื้นที่ปลูกปลูกผักปลอดภัยไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายในผลผลิต และพื้นที่ในการปลูกผักเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อกำหนดที่ 3 วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 89.1 มีการใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียน และร้อยละ 73.9 เกษตรกรทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์หลังใช้ทุกครั้ง

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรไม่ใช้สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย

ข้อกำหนดที่ 5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ทำจากวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน รองลงมา ร้อยละ 92.4 เกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด และร้อยละ 85.9 เกษตรกรเก็บเกี่ยวและปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

ข้อกำหนดที่ 6 การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก และเก็บรักษา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อน

ข้อกำหนดที่ 7 สุขลักษณะส่วนบุคคล พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลผลิต

ข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ รองลงมา ร้อยละ 88.0 เกษตรกร มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลผลิต

ระดับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย พบว่าเกษตรกรเกือบครึ่ง (ร้อยละ 46.8) มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ปฏิบัติระหว่าง 14-15 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 33.7 มีการปฏิบัติในระดับมาก ปฏิบัติระหว่าง 12-13 ข้อ ร้อยละ 14.1 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ปฏิบัติระหว่าง 10-11 ข้อ ร้อยละ 5.4 มีการปฏิบัติในระดับน้อย ปฏิบัติ 8-9 ข้อ โดยเกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 8 ข้อ และมากที่สุด 15 ข้อ เฉลี่ยปฏิบัติ 12.95 ข้อ

1.3.3 ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

1) ปัญหาของเกษตรกร

(1) ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ในระดับมากในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคพืช ในระดับปานกลางในเรื่องการปลูก . การควบคุมวัชพืช และการปรับปรุงบำรุงดิน ในระดับน้อยในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ และผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง

(2) ด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องการส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง และขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย ในระดับมากในเรื่องขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน ในระดับปานกลางในเรื่องขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

(3) ด้านปัจจัยการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุดในเรื่องปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง ในระดับมากในเรื่องแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรและขาดแคลนเงินทุน ในระดับปานกลางในเรื่องขาดเมล็ดพันธุ์ดี ในระดับน้อยในเรื่องปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภาพราคาแพง

(4) ด้านการตลาดของเกษตรกร เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากในเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ ในระดับปานกลางในเรื่องไม่มีตลาดรองรับผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะในการปลูกผักปลอดภัย พบว่า ร้อยละ 80.10 ต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และการป้องกันกำจัดรองลงมา ร้อยละ 74.75 เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องชุดดอกพัฒนาแหล่งน้ำทางการเกษตร เพื่อกักเก็บน้ำให้มีปริมาณน้ำใช้เพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต และร้อยละ 42.25 เสนอแนะให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดฝึกอบรมในเรื่องการผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เพื่อลดปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพง

1.3.4 การได้รับความรู้และความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

1) ด้านการได้รับความรู้ของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ เกษตรกรมีระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยในระดับน้อย ในเรื่องวิธีการปลูก การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง การเตรียมดิน การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม การป้องกันและกำจัดโรคพืช การป้องกันกำจัดศัตรูผัก การปรับปรุงบำรุงดินและ การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดการปุ๋ย ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.43 2.29 2.24 2.15 2.15 2.11 2.10 2.04 และ 1.91 ตามลำดับ

2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในระดับมากที่สุดในเรื่องการป้องกันและกำจัดโรคพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูผักและการจัดการปุ๋ย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 4.30 และ 4.29 ตามลำดับ ในระดับมากในเรื่องวิธีการปลูก การปรับปรุงบำรุงดินและการผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 4.04 และ 3.61 ตามลำดับ ในระดับปานกลางในเรื่องการตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการเตรียมดิน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39 3.17 และ 2.91 ตามลำดับ

3) ด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมระดับมากผ่านทางแผ่นพับ และคู่มือ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 และ 3.51 ตามลำดับ ในภาพรวมระดับปานกลางผ่านทางบุคคลราชการ และโปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.37 และ 3.18 ในภาพรวมระดับน้อยผ่านทางบุคคลเอกชน วิทยุโทรทัศน์ และ วิดีโอ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.13 2.41 2.54 และ 2.09 ตามลำดับ

4) ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมระดับมากในรูปแบบการสาธิต และการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ย

3.17 และ 3.29 ตามลำดับ ในระดับปานกลางในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.66 และในระดับน้อยในรูปแบบการทัศนศึกษาดูงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.30

5) **ด้านการให้บริการและการสนับสนุน** เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุดในเรื่องการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก และการประกันราคาผลผลิต โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 4.61 และ 4.35ตามลำดับ ในระดับมากในเรื่องการจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต และการให้บริการเอกสารคำแนะนำ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และ 4.22 ตามลำดับ และในระดับปานกลางในเรื่อง การจัดหาแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การสนับสนุนด้านการวางแผนการผลิตและการตลาด การสนับสนุนการรวม กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย การสนับสนุนการรวม กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดภัย การเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำต่อเนื่อง การจัดฝึกอบรมโดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 2.80 3.07 3.49 และ 3.36 ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพการผลิตของเกษตรกร ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร และการได้รับความรู้และความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เพศ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง สอดคล้องกับ นิตยา อุทัยฉาย (2550, น. 86-87) และสายรุ้ง สังข์เทศ (2551, น.167-168) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง แสดงว่าปัจจุบันในภาคการเกษตรบทบาทของเพศหญิงมีมากในการจัดการหรือตัดสินใจ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เพศชายมีบทบาทมากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับ อรุณี เอกพาณิชย์ถาวร (2554, น. 87-88) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ ที่มีความแตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.73 ปี สอดคล้องกับ จิราวุฒ มงคล (2558, น.67) พบว่าเกษตรกรอายุมีเฉลี่ย 52.31 ปี แสดงว่าเกษตรกรอยู่ในวัยที่สามารถรับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ สอดคล้องกับ สมโชค ณ นคร (2547, น.60-62) ได้ศึกษาการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจาก

สารพิษ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีผลเชิงบวกกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

การศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 สอดคล้องกับ นิตยา อุทัย (2550, น. 86-87) และสายรุ้ง สังข์เทศ (2551, น. 167-168) ที่พบว่าจบการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงว่าพื้นฐานการศึกษาของเกษตรกรยังไม่สูงมากนัก ในขณะที่เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพนี้จะต้องมีความรู้ความชำนาญเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการให้ความรู้ การฝึกอบรม ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆควรจะต้องพิจารณาให้มาก

พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ของตนเองมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 8.35 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.11 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรของเทศบาลพันเสาจัดสรรให้ทำกินเฉลี่ย 1.04 งาน เกษตรกรบางส่วนไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรทางเทศบาลตำบลพันเสา มีโครงการส่งเสริมและจัดสรรพื้นที่สาธารณะให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเพื่อให้เกษตรกรการปลูกผักปลอดภัย การได้รับข้อมูลข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านการปลูกผักปลอดภัยส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.03 คน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร และกลุ่มหรือสถาบันที่เกษตรกรเป็นสมาชิกมากที่สุด คือ กลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การปลูกผักปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.49 ปี เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัยเฉลี่ย 6.47 ครั้ง เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.99 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรดังนี้ พื้นที่ของตนเองมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 8.35 ไร่ มีการเช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.11 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรเทศบาลพันเสาจัดสรรให้ทำกิน เฉลี่ย 1.04 ไร่ เกษตรกรมีรายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัยเฉลี่ย 77,130.43 บาท/ปี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัย การได้รับข้อมูลข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านการปลูกผักปลอดภัยส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อย จึงมีความจำเป็นจ้างแรงงานเพิ่มโดยเฉพาะในช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรส่วนมากมีพื้นที่การปลูกผักปลอดภัยน้อย ควรให้หน่วยงานราชการและเทศบาลตำบลพันเสา ส่งเสริมและ เพิ่มพื้นที่การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินในการปลูกผักปลอดภัย

2.2 สภาพการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร

จากการศึกษาการผลิตผักปลอดภัยของในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกรตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผักของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำบ่อบาดาลในการปลูกผักปลอดภัย และเกษตรกรร้อยละ 57.6 ใช้น้ำประปาของกลุ่มผักแปลงใหญ่ในการปลูกผักปลอดภัย วิธีการให้น้ำของเกษตรกรทั้งหมดให้น้ำ โดยการใช้สายยาง และใช้สปริงเกอร์ และใช้ระบบน้ำหยด ตามลำดับ การใส่ปุ๋ยของเกษตรกรพบว่าเกษตรกร ใส่ปุ๋ยอินทรีย์และใส่ปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ตามค่าวิเคราะห์ดิน การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมผสานในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

การปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรปลูกผักปลอดภัย ร้อยละ 14.3 ปลูกผักมะเขือเปราะ ร้อยละ 10.8 ปลูกผักถั่วฝักยาว ร้อยละ 9.7 ปลูกพริก ร้อยละ 8.7 ปลูกผักคะน้า ร้อยละ 6.5 ปลูกมะนาว ร้อยละ 5.4 ปลูกบวบเหลี่ยม ฝักบุง ร้อยละ 4.3 ปลูกผักกวางตุ้ง ปลูกคื่นฉ่าย ร้อยละ 3.2 ปลูกฟักทอง ร้อยละ 2.1 ปลูก ข่า ตะไคร้ ฝักชี่ กระเพรา มะเขือเทศ แดงกวางชะอม มะเขือยาว โหระพา หอมแบ่ง ซึ่งเกษตรกรจะมีการวางแผนการผลิตผักในรอบปีตามความต้องการของตลาด ซึ่งทางสหกรณ์การเกษตร ได้ทำการจัดสรรการรับซื้อผลผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับ Top Supermarket เพื่อไม่ให้ผลผลิตล้นตลาดและสามารถขายผักได้ราคาดี เกษตรกรกลุ่มผักปลอดภัย จึงมีการบริหารแผนการผลิตผัก สำหรับเกษตรกรแต่ละรายว่าจะผลิตผักชนิดใด ในช่วงใดบ้าง การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 38.9 สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก ซึ่งเกษตรกรบางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ เนื่องจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติภายในแปลงยังไม่ครบถ้วน

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตผักปลอดภัย

ปัญหาในการผลิตผักปลอดภัย ที่พบในระดับมากที่สุด คือในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง ในระดับมากในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคพืชแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ข้อเสนอแนะคือให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และการป้องกันกำจัด เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดและฝักอบรมให้ความรู้การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เนื่องจากปุ๋ยเคมีสูตรที่แนะนำให้ ใส่หาซื้อได้ยากและมีราคาแพง สำหรับการขาดแคลนแหล่งน้ำต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหา แหล่งน้ำ โดยการขุดลอกพัฒนาแหล่งน้ำการเกษตร เพื่อกักเก็บน้ำ ให้มีปริมาณน้ำใช้เพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต

2.4 ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

ความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยในเรื่องการป้องกันและกำจัดโรคพืช การ

ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการปุ๋ย เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และการป้องกัน กำจัดที่ถูกต้อง การใส่ปุ๋ยที่เหมาะสมต่อช่วงการเจริญเติบโตของพืช โดยความรู้ที่เกษตรกรมีความต้องการ ด้านช่องทางในการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากผ่านทางแผ่นพับ และคู่มือ ดังนั้น การส่งเสริมควรใช้วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล คือ การเยี่ยมชมแปลงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยไปติดตามแนะนำและให้ความรู้ทางเกษตร และการแจกแผ่นพับ และคู่มือ ไว้ให้กับเกษตรกรได้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของตัวเองให้ดีขึ้น ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมาก คือ ในรูปแบบการสาธิตและการบรรยาย เนื่องจากเกษตรกรได้เห็นวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้รับฟังการบรรยายความรู้ไปพร้อมกัน สำหรับด้านการให้บริการและการสนับสนุน เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก และการประกันราคาผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ พันธรัฐ สิทธิปुरु (2555, น. 91) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ในอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ด้านการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริม เกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การประกันราคาผลผลิต ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง และราคาขายผลผลิตไม่แน่นอน จึงมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในการสนับสนุนและจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัยการผลิตคุณภาพดีราคาถูก รวมถึงราคาจำหน่ายผลผลิตให้สูงขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการความต้องการการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากการวิจัย เกษตรกรยังคงประสบปัญหาเรื่อง การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และการใช้ปุ๋ยเคมีที่ถูกต้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องและใช้สื่อการสอนที่เกษตรกรสามารถเข้าใจง่าย

3.1.2 จากการวิจัย เกษตรกรมีความต้องการความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดโรคพืช เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัด โรคพืช หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนเรื่องการป้องกันและกำจัด โรคพืช แก่เกษตรกร

3.1.3 จากการวิจัย เกษตรกรบางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ 8 บันทึกข้อมูลและการตามสอบ เนื่องจากการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติภายในแปลงยังไม่ครบถ้วน ควรให้ความรู้ในเนื้อหา การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1.4 จากการวิจัย เกษตรกรมีปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร เรื่องการส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง และขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผักปลอดภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องและเลือกใช้สื่อการสอนที่เกษตรกรสามารถเข้าใจง่าย

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในการผลิตตามหลักการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับผัก เพื่อทำให้การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยประสบผลสำเร็จ

3.2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตผักปลอดภัย เพื่อใช้เป็นแนวทางให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กวิตา ศรีวรมย์. (2556). *สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกรใน อำเภอหาดพยอม จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, นนทบุรี.
- กรมวิชาการเกษตร (2539) *หลักและวิธีการผลิตผักกอกนวมัย* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2531) *การถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *การทำงานส่งเสริมการเกษตรกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). *คู่มือการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิราวุฒ มงคล. (2558). *ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร*(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, นนทบุรี
- เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ. (2553). “วิธีการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช.
- ทองคำ พิลากรณ์. (2554). *ความต้องการการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่หลังนาของเกษตรกร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, นนทบุรี.
- นฤชล สีดี้. (2555). *ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชิราช, นนทบุรี.
- นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2554) .*การยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.)

- นิตยา รักสีล .(2550: 8).*การผลิตหอมแดงและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- นิตยา อุปรัชญา (2550) .*การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนปลูกหน่อไม้ฝรั่งในอำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี*. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประดับ กลัดเข็มเพชร. (2552). *การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) เชียงใหม่ : ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ปาริฉัตร ทับทอง. (2549) .*ปัจจัยจูงใจปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอโพธิ์ประทับช้างจังหวัดพิจิตร*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พันธรัฐ สิทธิปัฐ (2555) *ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงหิมพานต์ในอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสารเศรษฐวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ:ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ (มหาชน)
- วรรณธิดา เบญจกุล. (2549). *การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ศรียา กริพัฒน์. (2546) .*ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตผักปลอดสารพิษของศูนย์ส่งเสริมการผลิตพันธุ์พืชสวนเลย จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สายรุ้ง สังข์เทศ (2551). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำและการใช้น้ำหมักชีวภาพของผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งเพื่อการส่งออก อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี* .(ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ

- สิน พันธุ์พินิจ. (2554). *การส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา
- สุจิตรา นิธิยานันท์. (2556). *ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาบ้านหนอง
สำหรับ ตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญา
เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ,นนทบุรี
- สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ (2560). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี 2560*. สำนักงาน
เกษตรอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2557*.
กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- สมโชค ณ นคร. (2547). *การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำ
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชา
ส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- เสาวนุช ศรีวรรณซ์. (2554). *การผลิตอ้อยส่งโรงงานและความต้องการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของ
เกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อภิชาติ พงษ์ศรีหกุลชัย. (2558). *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องส่งเสริมการเกษตรแบบแปลง
ใหญ่*. จัดโดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น. วันที่ 20 กรกฎาคม 2558
โรงแรมการ์น จังหวัดอุดรธานี.

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

แบบสัมภาษณ์.....

สำหรับเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ ผักปลอดภัย ต.พันเสา อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก

วัน/เดือน/ปี...../...../.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร

อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ตามหลักสูตรปริญญาโท ของ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อศึกษาความต้องการ การส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้จากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนรวม
2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น
3. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
 - ตอนที่ 2 สภาพการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร
 - ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
 - ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่ของเกษตรกร ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำแนะนำ : โปรดเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง.....และใส่เครื่องหมาย ✓ ใน (.....)

หน้าชื่อที่ท่านคิดว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ (.....) 1. ชาย (.....) 2. หญิง
2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้ปัดเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา

(.....) 1. ไม่ได้ศึกษา	(.....) 2. ประถมศึกษาปีที่ 4
(.....) 3. ประถมศึกษาปีที่ 6	(.....) 4. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
(.....) 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช.	(.....) 6. อนุปริญญาตรี/ปวส.
(.....) 7. ปริญญาตรีหรือมากกว่า	
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)
5. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/ สถาบันเกษตรกรใดบ้าง

(.....) 1. ไม่เป็น	
(.....) 2. เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
(.....) 2.1 กลุ่มเกษตรกร	(.....) 2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
(.....) 2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	(.....) 2.4 สหกรณ์การเกษตร
(.....) 2.5 กองทุนหมู่บ้าน	(.....) 2.6 ลูกค้า ธ.ก.ส.
6. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้การผลิตผักปลอดภัยทางใด

(.....) 1.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	(.....) 2.ญาติพี่น้อง
(.....) 3.เพื่อนบ้าน	(.....) 4.ผู้นำ (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน)
(.....) 5.สื่อสิ่งพิมพ์ (คู่มือ, แผ่นพับ)	(.....) 6.สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยุ, โทรทัศน์,
7. ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยมาแล้ว.....ปี
8. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย จำนวน.....ครั้ง
9. จำนวนแรงงานในครอบครัว.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม)
10. รายได้รวมของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย (ไม่หักค่าใช้จ่าย)บาทต่อปี
11. พื้นที่ทำการเกษตร

11.1 ที่ดินของตนเอง จำนวน.....ไร่
11.2 ที่ดินเช่า จำนวน.....ไร่
11.3 ที่ดินที่เทศบาลพันเสด็จสรรให้ทำกินได้ จำนวน

ตอนที่ 2 สภาพการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

คำแนะนำ : โปรดเติมข้อความหรือตัวเลขลงในช่องว่าง.....และใส่เครื่องหมาย ✓ ใน (.....)

หน้าข้อที่ท่านคิดว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. การวิเคราะห์ดินก่อนปลูก

(.....) 1. มีการตรวจ ระบุ.....

(.....) 2. ไม่มีการตรวจ

2. ลักษณะพื้นที่ปลูกผัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. ที่ดอน

(.....) 2. ที่ราบลุ่ม

(.....) 3. อื่น ๆ (ระบุ).....

3.การให้น้ำ

3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. น้ำฝน

(.....) 2. แหล่งน้ำธรรมชาติ

(.....) 3. ปะปา

(.....) 4. บ่อบาดาล

(.....) 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

3.2 วิธีการให้น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. ใช้ระบบน้ำหยด

(.....) 2. ใช้สปริงเกอร์

(.....) 3. ใช้สายยาง

(.....) 4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. การใส่ปุ๋ย

4.1 การใส่ปุ๋ยอินทรีย์

(.....) 1. ไม่ใส่

(.....) 2. ใส่ จำนวน.....กิโลกรัม/ไร่

4.2 การใส่ปุ๋ยเคมี

(.....) 1. ไม่ใส่

(.....) 2. ใส่ จำนวน.....กิโลกรัม/ไร่

5. การกำจัดวัชพืช

6.1 การกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. ใช้แรงงานคน

(.....) 2. ใช้สารเคมี

(.....) 3. อื่น ๆ ระบุ.....

6. การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

7. (.....) 1. ใช้สารเคมี

(.....) 2. ใช้สารชีวภัณฑ์

(.....) 3. ใช้วิธีผสมผสาน

(.....) 4. อื่น ๆ ระบุ.....

8. การปรับปรุงคุณภาพการผลิต

8.1 การคัดแยกหรือการตัดแต่งผักหรือไม่

(.....) 1. มี ระบุ.....

(.....) 2. ไม่มี

9. การเก็บเกี่ยว

9.1 วิธีเก็บเกี่ยวผัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. ใช้กรรไกรตัดหรือมีด

(.....) 2. มือ

(.....) 3. อื่น ๆ ระบุ.....

10. การปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(.....) 1. ไว้ในที่ร่ม

(.....) 2. คัดแบ่งขนาดก่อนจำหน่าย

(.....) 3. ทำความสะอาดก่อนจำหน่าย

(.....) 4. คัดแยกที่มีตำหนิก่อนจำหน่าย

(.....) 5. อื่นๆ ระบุ.....

11. ต้นทุนการผลิต

(.....) 1. ผัก..... ต้นทุนการผลิต.....บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย.....กิโลกรัม/ไร่

รายได้เฉลี่ย.....บาท/ไร่

(.....) 2. ผัก..... ต้นทุนการผลิต.....บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย.....กิโลกรัม/ไร่

รายได้เฉลี่ย.....บาท/ไร่

(....) 3. ฝัก..... ต้นทุนการผลิต.....บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย.....กิโลกรัม/ไร่
รายได้เฉลี่ย.....บาท/ไร่

(....) 4. ฝัก..... ต้นทุนการผลิต.....บาท/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย.....กิโลกรัม/ไร่
รายได้เฉลี่ย.....บาท/ไร่

12. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกฝัก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(....) 1.ของตนเอง	(....) 2.กู้จาก ธ.ก.ส.
(....) 3.กู้กองทุนหมู่บ้าน	(....) 4.กู้จากธนาคารพาณิชย์
(....) 5.กู้จากสหกรณ์การเกษตร	(....) 6.อื่นๆ ระบุ.....

13.จำหน่ายผลผลิต (ฝัก) วิธีการใด

- (....) 1.จำหน่ายผู้บริโภครโดยตรง
 (....) 2.จำหน่ายให้จตุรรวบรวมผลผลิตเพื่อการส่งออก
 (....) 3.จำหน่ายพ่อค้าเร่ริมทาง
 (....) 4.จำหน่ายผ่านสหกรณ์การเกษตร
 (....) 5.ผู้ค้ามารับจากแปลง
 (....) 6.อื่นๆ.....

14.หน่วยงานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตฝักปลอดภัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(....) 1.สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ	(....) 2.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
(....) 3.สหกรณ์การเกษตร	(....) 4.เทศบาลตำบลพันเสา
(....) 5.อื่นๆระบุ.....	

15. เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตฝักปลอดภัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (....) 1.เพื่อนบ้านชักชวนหรือทำตามเพื่อนบ้าน
 (....) 2.ขายได้ราคาที่สูงกว่า
 (....) 3.สามารถส่งผลผลิตทั้งหมดเข้าโรงคัด (ล้าง) เพื่อส่งออกนอกประเทศได้
 (....) 4.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
 (....) 5.สุขภาพอนามัย
 (....) 6.อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2.2 การปฏิบัติด้านการผลิตผักปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี GAP ผัก

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หรือ ×ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้ของท่านมากที่สุด

ประเด็น	คำตอบ		เหตุผล ที่ไม่ ปฏิบัติ
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	
1. น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน สิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลผลิต			
2. น้ำที่ใช้หลังการเก็บเกี่ยวต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำดื่ม หรือเทียบเท่า			
3. พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็น อันตรายในผลผลิต			
4. พื้นที่ในการผลิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง			
5. ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือ ตามฉลากที่ขึ้นทะเบียน			
6. ทำความสะอาดเครื่องพ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร และอุปกรณ์หลังใช้ ทุกครั้ง			
7. ผู้ปฏิบัติ ต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง			
8. ไม่ใช่สิ่งจับจ่ายของคนมาเป็น			
9. เก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม มีคุณภาพตามความต้องการ ของตลาด			
10. การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค			
11. อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องทำจากวัสดุ ที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน			
12. ที่สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิ การป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่			
13. มีการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้		X	
14. มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในชั้น ตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลผลิต			

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัย

3.1 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกร

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นปัญหา	ไม่มี ปัญหา	ระดับของปัญหา					รหัส
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
หมวดที่ 1 ด้านความรู้ในการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร							
1.1 ขาดความรู้เรื่องการคัดเลือกพันธุ์							
1.2 ขาดความรู้เรื่องการปลูก							
1.3 ขาดความรู้เรื่องการควบคุมวัชพืช							
1.4 ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรคพืช							
1.5 ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช							
1.6 ขาดความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/ สารไล่แมลง							
1.7 ขาดความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน							
หมวดที่ 2 ด้านการส่งเสริมการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร							
2.1 ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษา							
2.2 การส่งเสริมไม่ต่อเนื่อง							
2.3 ขาดแปลงต้นแบบในการศึกษาดูงาน							
2.4 ขาดสื่อในการส่งเสริมความรู้เรื่องการผลิตผัก ปลอดภัย							
2.5 ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง							
หมวดที่ 3 ด้านปัจจัยการผลิต							
3.1 แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร							
3.2 ขาดเมล็ดพันธุ์ดี							
3.3 ปุ๋ยเคมี/สารเคมีราคาแพง							
3.4 ปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภาพราคาแพง							
3.5 ขาดแคลนเงินทุน							
หมวดที่ 4 ด้านการตลาด							
4.1 ราคาผลผลิตตกต่ำ							
4.2 ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต							
4.3 คุณภาพของผลผลิต							

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 ด้านความรู้

.....
.....

3.2.2 ด้านการดูแลรักษา

.....
.....

3.2.3 ด้านการตลาด

.....
.....

3.2.4 ด้าน

อื่นๆ.....

.....

ตอนที่ 4 ความรู้ที่เคยได้รับและความต้องการได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรปลูกผักปลอดภัยในรูปแบบแปลงใหญ่

คำแนะนำ : 1. โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หรือ × ลงในช่องว่างการได้รับความรู้ด้านการเกษตร

โปรดระบุ ระดับความต้องการในประเด็นที่ตรงกับความต้องการของท่านได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

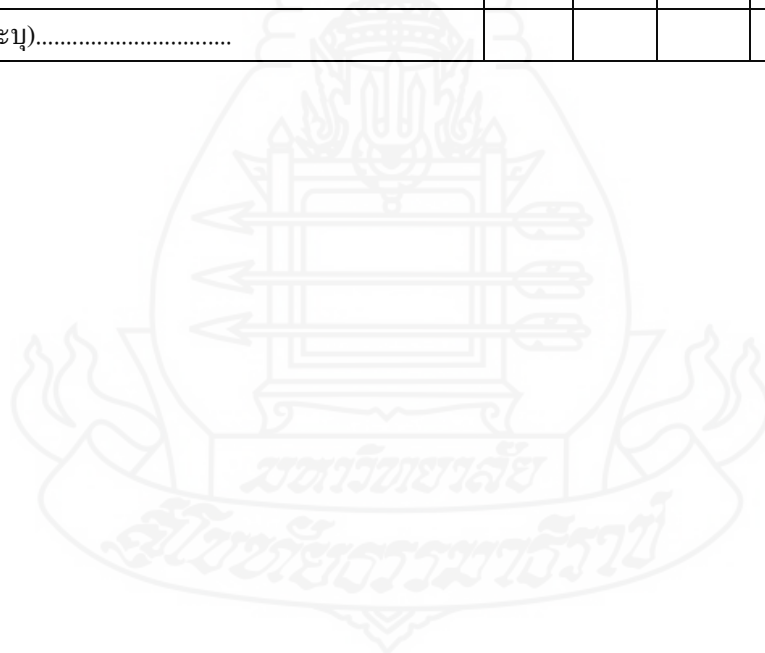
4.1 ความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตผักปลอดภัย ด้านช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร และด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร

ความรู้ ด้านการเกษตร	1. ความรู้ที่ เคยได้รับ		2. ระดับ ความรู้ ที่ ต้องการ	3. ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้									4. ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้				
	ไม่ได้	ได้		3.1 สื่อบุคคล			3.2 สื่อสิ่งพิมพ์			3.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์							
				ราชการ	เอกชน	แผ่นพับ	คู่มือ	โปสเตอร์	วิทยุ	TV	วิดีโอ	อินเทอร์เน็ต	บรรยาย	สาธิต	ฝึกปฏิบัติ	ทัศนศึกษา	
1.การเตรียมดิน																	
2. วิธีการปลูก																	
3. การปรับปรุงบำรุงดิน																	
4. การจัดการน้ำ																	
5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช																	
6.การป้องกันและกำจัด โรคพืช																	
7. การผลิตปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ/สารไล่แมลง																	
8.การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว																	
9.การตลาด/การบริหารจัดการกลุ่ม																	

4.2 ความต้องการการส่งเสริมด้านการให้บริการและการสนับสนุน

คำแนะนำ : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็น	ระดับความต้องการ					รหัส
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
1. การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี						
2. การจัดหาแหล่งจำหน่ายปัจจัย การผลิตคุณภาพดีราคาถูก						
3. การจัดหาแหล่งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ						
4. การสนับสนุนการวางแผนด้าน การผลิตและการตลาด						
6. การจัดหาแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต						
7. การประกันราคาผลผลิต						
8. การเขียนเขียนให้คำแนะนำต่อเนื่อง						
9. การจัดฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม						
10. การให้บริการเอกสารคำแนะนำ						
11. อื่นๆ (ระบุ).....						

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกนกกาญจน์ สว่างเมฆ
วัน เดือน ปีเกิด	15 ตุลาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (อุตสาหกรรมเกษตร) สถาบันมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2549
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

